

LENAANE LA DITOGAMAANO LA 2025/26 - 2029/30

National Gambling Board
South Africa

a member of the **dsic** group

Dikhutshwafatso le Diakeronimi

AFCFTA	-	Tumalano ya Kgwebisano e e Gololosegileng ya Kontinente ya Aforika
APP	-	Lenaane la Tiro la Ngwaga le Ngwaga
B- BBEE	-	Matlafatso ya Ikonomi ya Bantsho ka Kakaretso
CCO	-	Motlhankedimogolo wa Ikobelomelao
CEO	-	Motlhankedimokhuduthamagamogolo
CFO	-	Motlhankedimogolo wa tsa Matlole
CPA	-	Molao wa Tshireletso ya Bareki
CSA	-	Mogakolodimogolo wa Togamaano
CSD	-	Polokelotshedimosetso ya Bogareng ya Batlamedi
CSR	-	Ditirelo tsa Kgwebo le Lephata la Dipatlisiso
CTO	-	Motlhankedimogolo wa tsa Thekenoloji
EA	-	Bothati jwa Bokhuduthamaga
FICA	-	Molao wa Setheo sa go Dira Madi
FPD	-	Lephata la tsa Theko le Matlole
FY	-	Ngwaga wa Kgwebo
GCCD	-	Taolo ya Metshameko le Lephata la Ikobelomelao
GDP	-	Palogotlhe ya Dikuno tsa Selegae
GGR	-	Palogotlhe ya Letseno la go Betšha
GNU	-	Puso ya Tshwaragano ya Bosetšhaba
HDI	-	Batho ba ba Neng ba Humanegile
ICT	-	Thekenoloji ya Tlhaeletsano ya Tshedimosetso
IGRFA	-	Molao wa Letlhomiso la Dikamano Magareng ga Dipuso
LPMs	-	Metšhine e e Lekanyeditsweng ya go Duella
MOU	-	Memorantamo wa Tumalano
MTEF	-	Letlhomiso la Ditshenyelo tsa Pakagare
NTDP	-	Lenaane la Tlhabololo ya Pakagare
NCEMS	-	Thulaganyokgolo ya Bosetšhaba ya go Tlhokomela ka Seileketeroniki
NDP	-	Lenaane la Bosetšhaba la Tlhabololo
NGA	-	Molao wa Bosetšhaba wa go Betšha
NGB	-	Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
NGPC	-	Lekgotla la Bosetšhaba la Pholisi ya go Betšha
NGR	-	Molaodi wa Bosetšhaba wa go Betšha
NT	-	Matlôtlô a Bosetšhaba
PFMA	-	Molao wa Puso wa Taolo ya Matlole
PLAs	-	Bothati jwa Diporofense jwa Thebolo ya Dilaesense
POPIA	-	Molao wa Tshireletso ya Tshedimosetso ya Botho
POCA	-	Molao wa Thibelo ya Bosenyi jo bo Rulagantsweng
SABS	-	Biro ya Melawana ya Aforika Borwa
SMME	-	Dikgwebo tse Dinnye tsa Magareng le tsa Bogare jo Bonnye
SPCIG	-	Komiti e e Tlang Pele ya Badirimmogo go Lwantsha go Betšha go go Seng ka fa Molaong
SWOT	-	Dinonofo, Makoa, Ditšhono le Matshosetsi
dtic	-	Lefapha la Dikgwebo, Madirelo le Kgaisano
TID	-	Ditlhaloso tsa sesupo sa Setegeniki
TOWS	-	Matshosetsi, Ditšhono, Makoa le Dinonofo

LENAANE LA DITENG

POLELO YA BOTHATI JWA BOKHUDUTHAMAGA.....	4
PULAMADIBOGO KA MOTLATSATONA.....	5
POLELO YA BOTHATI JWA DIPALOTLÔTLÔ.....	6
KAROLO A: TAOLELO YA RONA	8
1. TAOLELO YA MOLAO THEO	9
2. DITAOLELO TSA PEOMOLAO LE PHOLISI	9
3. DIPHOLISI TSA SETHEO LE DITOGAMAANO TSA TAOLO YA THULAGANYO YA DINGWAGA DI LE TLHANO	10
4. DITAOLO TSE DI MALEBA TSA KGOTLATSHEKELO	15
KAROLO B: DITOGAMAANO TSA RONA TSE RE DI LEBELETSENG	16
1. TSHEKATSHEKO YA SEEMO	17
1.1 TSHEKATSHEKO YA TIKOLOGO YA KWA NTLE	19
1.2 TSHEKATSHEKO YA TIKOLOGO YA MO GARE	24
1.2.1 TSHEKATSHEKO YA SWOT	24
1.2.2 TSHEKATSHEKO YA TOWS	28
KAROLO C: GO LEKANYA TIRAGATSO YA RONA	29
1. TSHEDIMOSETSO YA TIRO YA SETHEO	29
1.1 POLELO YA BOTHATA	29
1.2 GO LEKANYA DIPOELO TSA RONA	30
1.3 TLHALOSO YA TIRO E E RULAGANTSWENG MO PAKENG YA DINGWAGA TSE TLHANO (5)	33
2. DIKOTSI TSA DIKÔNÔKÔNÔ LE DIPHOKOTSO	36
3. LENAANE LA MATLOLE	39
3.1 MEKGWA YA GO DIRISA MADI	39
3.2 BOTSAMAISI JWA DITHOTO LE DIKOLOTO	39
3.3 DIPONELOPELE TSA TIRISO YA MADI	40
3.4 MANANEO A GO DIRISA MADI	40
3.5 DIPHOLISI TSA DI KAROLELO	40
KAROLO D: DITLHALOSO TSA SESUPO SA SETEGENIKI (TID).....	41

Polelo ya Bothati jwa Bokhuduthamaga

Seemo sa ikonomi se mo go sona Lefapha la Kgwebisano, Madirelo le Kgaisano (**dtic**) le ditheo tsa lona tse di dirang se santse se na le dikgwetlho ebile se raraane. Dikgotlhang tsa lefatshe ka bophara, dintwa tsa kgwebisano le tshireletsego e e tlhatlogang e tswelera go tlhola dikgoreletsi mo mebarakeng ya dikônôkônô ya thomelontle fa e ntse e godisa maemo a a tshosetsang diikonomi tse dinnye tse di bulegileng jaaka Aforika Borwa. Fa re lebelela mo gae, dikgoreletsi tsa dipopegotheo tse di jaaka botlhokatiro jo bo kwa godimo, go tlhoka tekatekano, lehuma, le dikgwetlho tsa mafaratlhatlha—segolobogolo mo go tsa enoji le go romela dithoto—di tswelera go kgoreletsa kgolo e e tswelelang ya ikonomi le dipeeletso.

Go kgalhanong le lemorago la gore Tsamaiso ya bo 7 e e nang le Puso ya Tshwaragano ya Bosetšhaba (GNU) e tlhagisitse Lenaane la Pakagare la Tlhabololo (MTDP) le le tsepamisitseng mogopolo mo ditlapeleng tse tharo tsa dikônôkônô: kgolo ya ikonomi e e akaretsang botlhe le go fokotsa lehuma le go samagana le ditlhwatlhwa tse di kwa godimo tsa go iphedisa, le go aga puso e e nang le bokgoni, maitsholo a a siameng, le go tlhabololwa.

dtic e e siamisitse matsapa a yona le togamaano eno ya bosetšhaba, ka go dira pele **madirelo, go tlhama ditiro, diphetogo, le bokgoni jwa puso**. Gareng ga seno ke lenaneo la Pholisi ya intaseteri e e tlhotlheleditsweng ke go fokotsa khabone, go

dira dilo ka dijithale, le go farologanya ikonomi go aga Aforika Borwa e e gaisanang le e e lekalekanang.

Intaseteri ya go betšha, fela jaaka makala a mantsi, e nnile le diphetogo tse dikgolo ka ntlha ya kgallopele ya thekenoloji. Mo maemong ano a a fetogang, taolo e e mosola e santse e le botlhokwa go netefatsa gore intaseteri e na le seabe mo kgolong ya ikonomi fa e ntse e sireletsa babetšhi, e tshegetsa kobamelo ya melao, le go thibela bosenyi. Letlhomeso la taolo le tshwanetse go tsiboga le go nna le matlhagatlhaga go netefatsa tikologo ya go betšha e e siameng, e e mo pontsheng, le e e laolwang sentle.

Lenaane la Ditogamaano le tlamela ka letlhomeso la dingwaga di le tlhano le le siamisang tiro ya setheo le ditlapele tsa bosetšhaba, go dirisa molawanataolo wa go betšha jaaka sediriswa sa go godisa ikonomi. Lenaane la Ngwaga le Ngwaga la Tiro (APP) le fetolela pono eno mo dipholong tse di ka tseelwang kgato, go netefatsa gore go na le tswelelopele e e ka lekanyediwang mo ngwageng o mošwa wa kgwebo. Lenaane la Tiro la Ngwaga le Ngwaga la 2025/26- 2027/28, le tlhagisiwa fano go ya ka Letlhomeso le le Tlhabolotsweng la Togamaano le Manaane a Ngwaga le Ngwaga a Tiro.

Ke rata go leboga botsamaisi le badiri ka ntlha ya boineelo le maikemisetso a bona go diragatsa ponelopele eno ya togamaano. Matsapa a bona a a tswelelang a tla nna botlhokwa mo go fitlheleng maikaelelo a puso ka kakaretso le go rotloetsa ikonomi e e akaretsang botlhe le e e kgonang go ikemela.

Rre Parks Tau, MP

Tona ya Kgwebisano, Madirelo le Kgaisano

Pulamadibogo ka Motlatsatona

Tsamaiso ya bo 7, e e ka fa tlase ga Puso ya Tlhabololo ya Tshwaragano ya Bosetšhaba (GNU), e tlhomile Lenaane la Pakagare le Ditlhabololo le le tlišang kgolo ya ikonomi kwa pele e e akaretsang botlhe le go tlhama ditiro, phokotso ya lehuma, le go tlhoma puso e e nang le bokgoni, e e nang le maitsholo a a siameng, le go tlhabololwa. **dtic** e siamisa matsapa a yona le ditlapele tse, ka go tsepamisa mogopolo mo go tsosoloseng madirelo, go tlhama ditiro, phetolo ya ikonomi, le bokgoni jo bo tokafaditsweng jwa puso.

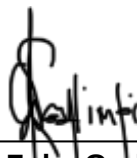
Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha (NGB) ke karolo ya botlhokwa mo lenaneong leno le le bulegileng la ikonomi ka go netefatsa gore go nna le molawanataolo o o dirang sentle le pono ya intaseteri ya go betšha go sireletsa dikgatlhago tsa babetšhi, go rotloetsa go betšha ka maikarabelo le go thibela ditiro tse di seng ka fa molaong.

Intaseteri ya go betšha e itemogetse diphetogo tse dikgolo tsa dipopegotheo, tse di tlhotlhelediwang ke kgatelelopele ya thekenoloji le go fetoga ga dilo tse babetšhi ba di ratang. Katoloso e e bonako ya go betšha, e e akaretsang go feta 60% tsa Palogotlhe ya Letseno la go Betšha (GGR), e fetotse sebopego, ka go tthagisa ditšhono le dikgwetlho tsa taolo. Le fa diphetogo tseno di tlhotlheletsa go dira ga ikonomi, gape di tlhoka letlhomiso la taolo la segompiano, le le nang le bokgoni jwa thekenoloji go netefatsa gore sengwe le sengwe se mo pontsheng, go ikobelwa melao, le maikarabelo a loago.

Fa intaseteri ya go betšha e ntse e fetoga, le dikotsi tse di amanang le yona di ntse di a fetoga. Tlhatlhogo e e tshosang ya bothata jwa go betšha go tswa go 6% ka 2017 go ya go 31% ka 2023 e tlhoka tsereganyo e e potlakileng. NGB e santse e ikemiseditse go tiisa maiteko a go betšha ka maikarabelo, go gagamatsa maiteko a thuto ya setšhaba, le go dirisana le bannaleseabe go diragatsa dikgato tsa go fokotsa dikotsi. Go tsamaelana le seno, ntwaga katlhanong le go betšha go go seng ka fa molaong e santse e le selo se se tlang pele. Ka Komiti ya Bosetšhaba ya Ditlapele tsa Bannaleseabe, NGB e tla dirisana mmogo le ba tiragatso ya molao, ditheo tsa matlole, le batlamedi ba ditirelo tsa dijithale go lwantsha ditiro tse di seng ka fa molaong tse di tshosetsang bothokgami jwa intaseteri le ikonomi ka bophara.

NGB e tswelletsa taolelo ya yona ka dikarolo tsa dikônôkônô mo taolong ya metshameko le go ikobela melao, go diragatsa, le dipatlisiso. Go feta moo le go tsamaisana ga ditlapele tsa ditlhabololo tsa bosetšhaba, maikaelelo a NGB a go rotloetsa ikonomi e e akaretsang botlhe ka go tlhohofatsa ditšhono tsa theko mo ditheong tsa bantsho, go tshegetsa dikgwebo tse dinnye mo keetaneng ya boleng jwa go betšha, le go netefatsa gore intaseteri e nna le seabe se se bonalang mo go direng diphetogo. Matsapa ano ga a matlafatse fela diphetogo tsa pholisi le tsa peomolao mme a netefatsa lekala le le laolwang sentle le le le tswelolang.

Ke akgola boeteledipele jwa NGB le badiri ka ntlha ya boineelo jwa bona jwa go diragatsa maiteko a botlhokwa a a tsamaelanang le lenaneo la kgolo ya puso.

Rre Zuko Godlimpi, MP
Motlatsatona wa Kgwebisano, Madirelo le Kgaisano

Polelo ya Bothati jwa Palotlôtlô

Ke ka boitumelo jo bogolo gore Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha e neelane ka Lenaane la Ditogamaano la paka ya 2025-26 go fitlha go 2029-30. Go siamisa taolelo ya di-NGB le mekgele le maiteko a a ka fitlhelwang, Lenaane la Ditogamaano le thusa go netefatsa gore go nne le molebo o o matlhagatlhaga le o o nang le tlotlhetso mo maitekong a setheo go samagana le go raraana ga intaseteri ya go betšha.

Ikonomi ya Aforika Borwa e lebane le dikgwetlho tse di oketsegang tsa lefatshe le tsa selegae. Dikgotlhang tsa lefatshe le dipolotiki, go sireletsa naga le dintwa tsa kgwebo di kgoreleditse diromelwantle, di rotloetsa go latlha dithoto tse di tshosetsang madirelo a selegae. Mo nageng, kgaogo ya motlakase, tlathlago ya ditlhwatlhwa tsa motlakase, thomelo e e sa tsamayeng sentle ya dithoto, le puso e e bokoa go oketsa ditlhwatlhwa tsa kgwebo fa dikgono di sa nyalane le go tsepamisa mogopolo mo mebarakeng go thibela phetogo ya ikonomi. Ka boitshepo jo bo kwa tlase jwa kgwebo le kgolo e e bonya, diphetogo tse di potlakileng tsa dipopegotheo di a tlhokega go tlhama ikonomi e e akaretsang botlhe, e e kgonang go ikemela le go gaisana.

Tsepamisomogopolo ya di-NGB mo pakeng e e tlang ya togamaano e tsamaisana le go tla ga tsamaiso ya bo 7 ka fa tlase ga Puso ya Tshwaragano ya Bosetšhaba (GNU) le MTDP e ditlapele tsa yona di leng mo gare ga Kgolo ya ikonomi le go tlhama ditiro, go fokotsa lehuma

le go samagana le ditlhwatlhwa tse di kwa godimo tsa go iphedisa, le go aga puso e e nang le bokgoni, botshepegi le go tlhabololwa.

Go fitlhelela kgolo e e bonako, e e akaretsang botlhe, le e e tswelelang ya ikonomi, go tlhoka tsepamo e e nonofileng ya go dira madirelo boša, go tlhama ditiro, phetogo le seemo se se kgonang se se leng karolo ya dipoele tsa **dtic**.

Jaaka NGB re ikemiseditse go siamisa taolelo ya rona le ditlapele tse dišwa tsa tsamaiso eno tsa taolo e e tokafaditsweng ya intaseteri ya go betšha, go netefatsa gore ditiro tsa rona di na le dipoele tse di mosola le ditlamorago mo ditirong le mo kgolong e e akaretsang botlhe.

Go feta se **dtic** e se supileng - ka pholisi ya intaseteri- ditšhono tsa dikônôkônô tsa ikonomi tse ka tsona kgolo e e bonako, e e akaretsang botlhe, le e e tswelelang ya ikonomi e ka fitlhelwang jaaka go dira dilo ka sedijithale, go tlosa khabone le go dira dilo tse di farologaneng. NGB e rulaganya go latelela pharologano go tshegetsatsa go fitlhelela phetogo ka dipoele tsa yona tsa go rotloetsa kgolo e e tswelelang, le go akaretsa ikonomi ya dikgwebo tsa bantsho.

Intaseteri ya go betšha mo Aforika Borwa e nnile le seabe se segolo mo ikonoming le mo ditirong, ka kgolo e e bonalang ya Palogotlhe ya Letseno la go Betšha (GGR) la 25.7% magareng ga FY2022/23 le FY2023/24, le fa go ne go na le maemo a a tletseng dikgwetlho a ikonomi. Katoloso e e bonako ya lekala la go betšha, e e tlhotlheditsweng ke dipolatelyo tsa mo maranyaneng, e fetotse ditšhono tsa go betšha le dikgwetlho tsa taolo.

Go betšha ga ga jaana go akaretsa go feta 60% tsa GGR, go feta lekala le le tlwaelegileng la dikhasino le le theilweng mo lefatsheng, le le itemogetseng go ema tsi le go ngotlega mo mebarakeng. Phetogo eno mo dipolatelyomong tsa dijithale e tlhoka letlhomiso la taolo la segompieno, le le nang le kitso ya thekenoloji.

Re tla tokafatsa Thulaganyokgolo ya Bosetšhaba ya go Tlhokomela ka Seileketeroniki (NCEMS) le go netefatsa gore e teng. Seno se tla re letla go tshegetsatsa

tlhokomelo e e nepagetseng, nako ya nnete ya go tlhokomela letseno la go betšha mo lekaleng la Motšhine o o Lekanyeditsweng wa go Duella (LPM), le go netefatsa gore sengwe le sengwe se mo pontsheng ebile se siame go ralala lekala mmogo le go tlhohofatsa go dirwa ga letseno.

NGB e na le maikarabelo a go tlhokomela le go netefatsa gore intaseteri ya go betšha e ikobela melao le melawanataolo e e maleba. Seno se akaretsa go lebelela le ditlathlhubo le boruni jwa Bothati jwa Thebolo ya Dilaesense jwa Diporofense mmogo le badiri ba dilaesense go totobatsa gore ba ikobela melawana ya tshireletso ya babetšhi, mekgwa ya go betšha ka maikarabelo, le bothokgami jwa madi. Gape re tla samagana le diphatlha tsa taolo tse di amanang le dipapatso le diketleetsa, segolobogolo mo lekaleng la go betšha, go fokotsa ditlamorago tsa loago tsa go tlhagelela mo go feteletseng le go sa tlhokomelweng ga dipapatso tsa go betšha.

Molawanataolo wa intaseteri o tsamaya le dikotsi tsa loago, go akaretsa le tthatlogo e e maatla ya bothata jwa go betšha, jo bo tthatlogileng go tswa go 6% ka 2017 go ya go 31% ka 2023. Go rarabolola matshwenyego ano ke selo se se tlang pele. Re ikemiseditse go matlafatsa maiteko a go betšha ka maikarabelo, go dira mmogo le bannaleseabe go rotloetsa thuto ya setšhaba ka ga dikotsi tsa go betšha, le go netefatsa gore babetšhi ba diragatsa dikgato tsa go fokotsa dikotsi.

Go betšha go go seng ka fa molaong go santse go na le matshosetsi a magolo mo intasetering e e ka fa molaong le maikaelelo a rona a a bulegileng a ikonomi. Ka go tlhongwa ga Komiti ya Bannaleseabe e e Tlang Pele ya

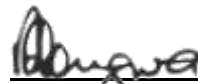
Bosetšhaba, re tla tswelela go dira mmogo le ba tiragatso ya molao, ditheo tsa matlole, le batlamedi ba ditirelo tsa maranyane go thibela ditiro tseno ka katlego.

Ka fa gare, NGB e tla tswelela go tokafatsa bokgoni jwa yona jwa tiro, e amogela phetogo ya dijithale go tokafatsa thebolo ya ditirelo. Re dula ka maikemisetso a melaometheo ya tsamaiso e ntle, go siamisa ditiro tsa rona le ditlhokego tsa peomolao, go akaretsa le tse di amanang le Matlafatso ya Ikonomi ya Bantsho ka Bophara (B-BBEE).

NGB e mo maemong a a siameng go tsamaisa diphetogo tse di fetogang tsa intaseteri ya go betšha. Ka go dirisa thekenoloji, go matlafatsa tirisano mmogo, le go busa ka maitsholo a mantle le maikarabelo, re tla diragatsa taolelo ya rona ya go laola intaseteri ka tolamo, go sireletsa setšhaba, le go nna le seabe mo tlhabololong ya loago le ikonomi ya Aforika Borwa.

Ka tsamaisano le Lenaane la Tlhabololo la Bosetšhaba (NDP), ditlapele tsa togamaano tsa Lenaane la Tlhabololo la Pakagare (MTDP), ditlapele tsa Pholisi ya Intaseteri, le dipoelo tsa dtic, NGB e santse e ikemiseditse go netefatsa gore molawanataolo wa go betšha o dira jaaka seikokotlelo sa togamaano ya kgolo ya ikonomi le tshireletso ya babetšhi .

Ke rata go leboga Rre Parks Tau ka go neelana ka kaelo ya go kwala Lenaane la Ditogamaano la paka e e latelang ya MTDP. Botsamaisi jwa NGB bo ikemiseditse go diragatsa Lenaane la Ditogamaano ka go tsenya tirisong Lenaane la Ditogamaano ka katlego ka go nna le seabe mo mananeong a puso ka kakaretso le mo dilong tse di tlang pele.

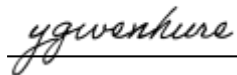

Mme Caroline Kongwa
Bothati jwa
Dipalotlôtlô

TSHAENO YA SEMMUSO

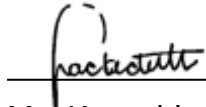
Go tlhomamisiwa fano gore Lenaane leno la Ditogamaano:

- Le tthamilwe ke botsamaisi jwa Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha ka fa tlase ga bokaedi jwa ga Rre Parks Tau.
- Le tsaya tsia dipholisi tsotlhe tse di maleba, melao le ditaelo tse dingwe tse Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha e nang le maikarabelo mo go tsona.
- Le bontsha sentle Ditlamorago le dipoelo tse Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha e tla lekang go di fitlhelela mo pakeng ya 2025/26 – 2029/30.

Ms. Yvonne Gwenhure

Motlhankedi wa moeteledipele wa maikarabelo a dithulaganyo

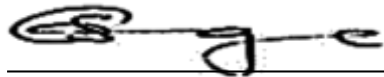
Ms. Kaveshka Mackerduth

Motlhankedimogolo wa tsa
Matlole (CFO)

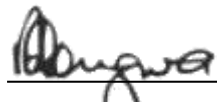
Mr. Nkoatse Mashamaite

Motlhankedimogolo wa Ikobelomelao

Mr. Shelton Pagiwa

Motlhankedimogolo wa tsa Thekenoloji

Ms. Caroline Kongwa

Bothati jwa Palotlôtlô

E amogetswe ke:

Mr. Parks Tau, MP

Tona ya Kgwebisano, Madirelo le Kgaisano

KAROLO A: TAOLELO YA RONA

1. Taolelo ya Molaotheo

Molaotheo wa Rephaboleki ya Aforika Borwa, 1996, Šejule 4, Karolo A o bontsha go betšha e le bokgoni jwa peomolao jo bo diragalang ka nako e le nngwe le go kwala lenaane la dikhasino, mabelo, go betšha (ntle le diloithari le matangwana a go thuma a metshameko) jaaka mafelo a a dirang a puso ya bosetšhaba le ya diporofense. Karolo 146 ya Molaotheo e dira gore kgotlhang magareng ga molao wa bosetšhaba le wa diporofense e wele mo lefelong la tiro le le kwadilweng mo Šejuleng 4.

Mo Rephaboleking, puso e tlhomilwe jaaka puso ya bosetšhaba, ya diporofense le makala a selegae a dipuso tsa bosetšhaba tse eleng gore di a farologana, di ikaegile ka tse dingwe ebile di a amana. Makala otlhe a puso a tshwanetse go ela tlhoko le go ngaparela melawana ya tirisanommogo ya puso le dikamano magareng ga dipuso mme a tshwanetse go dira ditiro tsa ona mo melawaneng e e umakilweng.

2. Ditaolelo tsa Peomolao le Pholisi

NGB e tlhomilwe go ya ka NGA. NGB ke Setheo sa Puso sa Šejule 3A go ya ka Public Finance Management Act (PFMA), 1999 (Molao 1 wa 1999). Taolelo ya NGB e simolotswe mo dikarolong 33 le 34 di buisiwa mmogo le dikarolo 32, 21 le 65 tsa NGA, mme tseno ke: Botlhokomedi jwa go betšha mo Rephaboleking ya Aforika Borwa ka:

- Go sekaseka thebolo ya dilaesense tsa bosetšhaba ka PLA;
- Go sekaseka tlhokomelo ya kobamelomelao ya dilaesense ka PLA;

- Go dira tshekatsheko ya tlhokomelo ya tiro ya PLA jaaka go netefatsa gore ditlwaelo le melawanataolo ya bosetšhaba e e tlhomilweng ke NGA e dirisiwa ka go tshwana le ka tlhomamo go ralala Rephaboleki;
- Go thusa PLA go netefatsa gore ditiro tsa go betšha tse di senang dilaesense di a lemogiwa;
- Go tlhokomela maitsholo a mebaraka le šere ya mebaraka;
- Go tlhokomela diphethene tsa loago le ikonomi tsa go betšha le dipatlisiso le go supa diphethene tsa ditlamorago tsa loago le ikonomi tsa go betšha le go betšha go go tshwakgolang kgotsa go go pateletsang;
- Go tlhoma le go tlhokomela kwadiso ya bosetšhaba ya Motšhine mongwe le mongwe wa go betšha kgotsa sediriswa sengwe le sengwe sa go betšha se se dirilweng mo kgotsa se se rometsweng mo Rephaboleking, mmogo le go tlhokomela direjisetara tse dingwe tsotlhe tse di beilweng ke kemedi ya molao;
- Go batlisisa diphenyo tse di seng ka fa molaong tse di tswang mo ditirong tsa go betšha tse di seng ka fa molaong. Fa diphenyo tseo di fitlhelwa di se ka fa molaong, kopo ya kwa Kgotlatshekelong e Kgolo ya taelo ya go bolela diphenyo tse di tserweng ke Puso e a dirwa. Moo go tsewang gore diphenyo di tswa mo go betšheng go go seng ka fa molaong, madi a busediwa kwa mobetšhing;
- Go gakolola le go neela dikgakololo go NGPC ka, gareng ga tse dingwe, dikgang tsa pholisi ya bosetšhaba le diphetogo tsa peomolao tse di amanang le molawanataolo wa go betšha

Ditaolelo tse dingwe

Go tsenngwa tirisong ga taolelo ya NGB gape go laolwa ka tsela e e sa tthamalalang ke molao o o latelang:

- Molaotheo wa Rephaboleki ya Aforika Borwa, 1996
- Broad-Based Black Economic Empowerment Act (B-BBEE), 2003 (Molao 53 wa 2003)
- The Financial Intelligence Centre Act (FICA), 2001 (Molao 38 wa 2001)
- Cyber Crimes Act, 2020 (Molao 19 wa 2020)
- Protection of Personal Information Act (POPIA), 2013 (Molao 4 wa 2013)
- Intergovernmental Relations Framework Act (IGRFA), 2005 (Molao 13 wa 2005)
- Competition Act, 1998 (Molao 89 wa 1998)
- Prevention of Organised Crime Act (POCA), 1998 (Molao 121 wa 1998)
- Public Finance Management Act (PFMA), 1999 (Molao 1 wa 1999)
- Criminal Procedure Act, 1977 (Molao 51 wa 1977)
- Films and Publications Act, 1996 (Molao 65 wa 1996)
- South African Police Service Act, 1995 (Molao 68 wa 1995)
- Standards Act, 2008 (Molao 8 wa 2008)
- Legal Metrology Act, 2014 (Molao 9 wa 2014)

- National Regulator for Compulsory Specifications Act, 2008 (Molao 5 wa 2008)
- Consumer Protection Act (CPA), 2008 (Molao 68 wa 2008)

Ditaolelo tsa pholisi

NGA e theilwe mo Pholising ya Bosetšhaba ya Go Betšha, ya 2016 e e itsiseng ka ga dipoelo tsa dikônôkônô tsa tiro ya NGB. Dipolelo tseno di bonala ka dikgakololo le dikatlanegiso go NGPC mo, gareng ga tse dingwe, merero ya pholisi ya bosetšhaba le diphetogo tsa peomolao di amanang le go betšha.

3. Dipholisi tsa Setheo le Maano a a Laolang Paka ya Thulaganyo ya Dingwaga di le Tlhano

Go na le dipholisi le maano a a farologaneng a Puso a a tswelelang go sedimosa kaelo ya togamaano ya NGB le go tsenya tirisong taolelo ya yona go fitlhelela dipolelo tsa yona tse di ikaeletsweng. NGB e tsamaisitse lenaane la yona le tse di latelang:

- Lenaane la Bosetšhaba la Tlhabololo (NDP), 2030
- Polelo ya Maikaelelo a 2024 a Puso ya Tshwaragano ya Bosetšhaba (GNU)
- Lenaane la Tlhabololo la Pakagare la 2024-2029
- Pholisi ya Bosetšhaba ya Intaseteri ya 2025
- Pholisi ya Bosetšhaba ya go Betšha, ya 2016

4. Go tsenngwa tirisong ga dipholisi tsa NGB tsa ditheo tsa Puso mo tsamaisong ya bo 7

NDP 2030 ke letlhomiso la kakaretso la togamaano le le ikaeletseng go fedisa lehuma le go fokotsa go tlhoka tekatekano ka 2030. Go fitlhelela maikaelelo ano go tla tlhoka phetogo ya ikonomi le maiteko a a tsepameng a go aga bokgoni jwa naga mo ikonoming e e tshwanetseng go gola ka bonako ka ditsela tse di tla tswelang MaAforika Borwa otlhe mosola.

Thulaganyo ya NGB ya paka e tla tswelela go ikaega ka tswelelopele ya go fitlhelela ditshwanelo tsa loago le ikonomi le pholisi e e nang le bosupi le go tsaya ditshwetso jaaka go bontshitswe mo Lokwalong lwa GNU lwa maikaelelo go nna le seabe mo kgolong ya ikonomi e e bonako, e e akaretsang botlhe le e e tswelelang le go tlhola ditiro ka go tsepamisa mogopolo go ya pele mo go ageng puso e e nang le bokgoni.

Lenaane la Tlhabololo la Pakagare la 2024-2029 le latelela ditlapele tsa bosetšhaba tse tharo tsa togamaano eleng go tlhotlheletsa kgolo e e akaretsang botlhe le go tlhama ditiro, go fokotsa lehuma le go samagana le ditlhwatlhwa tse di kwa godimo tsa go iphedisa, le go aga naga e e nang le bokgoni, maitsholo a a siameng le go tlhabololwa. Kgato nngwe le nngwe ya dikgato tse e batla go nna le seabe mo kgolong e e tswelelang, e e bonako ya ikonomi le go tlosa dikgoreletsi tse di emeng mo tseleng ya kgolo e e tshwanetseng go akaretsa botlhe le go fetola mme e tshwanetse go tlhotlheletsa kabosešwa ya khumo le tšhono.

dtic e na le Pholisi ya Intaseteri e e batlang go fetola popego le tsela ya kgolo ya ikonomi ka ditshetledi di le tharo tse di tlang pele eleng Go tlosa khabone, Go farologanya le go dira ka Sedijithale. Go tlhotlheletsa pharologano mo Aforika Borwa, meputso, dipeeletso, diphetogo tsa taolo le ditirisanommogo, di botlhokwa go rotloetsa tlaleletso ya boleng mo ikonoming ya selegae.

Seno e ne e se ntle le tshekatsheko e e tseneletseng ya dikgoreletsi tse di farologaneng tsa ikonomi tse di kgoreletsang kgolo ya ikonomi. Tseno di akaretsa, gareng ga tse dingwe, phokotso ya thulaganyo e telele e e kgoreletsang kgolo le ditsholofelo tsa tiro, phitlhelelo ya mebaraka e e ka thibelang kgolo ya di-SMME, botlhokatiro jo bo kwa godimo jo bo amang badiri le go ipaakanya ga batlamedi, diromelwateng tse di seng ka fa molaong tse di nyatsang dikgwebo tsa semolao le phetolo ya pholisi e e tlhokang tharabololo ya ka bonako go lotlolola le go itlhaganedisa kgolo ya ikonomi.

Kgatelelo ya lenaane la di-NGB mo pakeng ya dingwaga di le tlhano e tla nna go netefatsa gore e nna le seabe mo kgolong e e tswelelang pele ya ikonomi ya selegae, tlhabololo ya motlamedi e e tokafaditsweng e e akaretsang dikgwebo tsa bantsho le go tlhofofatsa go dira letseno mo ikonoming ka tsela e e ikaeletsweng mo ditirong.

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

Ketleetso ya NGB mo pusong le mo ditlapeleng tsa dtic

Polelo ya Maikaelelo ya GNU	NDP	Ditlapele tsa Togamaano tsa MTDP	Poelo ya MTDP	Ditlapele tsa Intaseteri ya Pholisi	Dipholo tsa dtic tsa Mmatota tsa Lenaane la Kgolo ya 3.5%	Tsamaisa no le Tsela ya Kgolo/ Ka botlhale	Dipoelo tsa dtic	Dipoelo tsa NGB	Ditshupo tsa Dipoelo tsa NGB	Dipholo tsa NGB	Ditshupo tsa Dipholo tsa NGB
1. Kgolo e e bonako ya ikonomi, e e akaretsang botlhe le e e tswelang, thotloetso ya peeletsole e e tlhomameng le tlhabololomadirolo, go tlhama ditiro, diphetogo, go iphedisa, ntšhwafatso ya lefatshe, tlhabololo ya mafaratlhatlha, ntšhwafatso ya dipopegotheo le phetolo ya diphetogo, tsweletso ya matlole, le tiriso e e tswelang ya didiriswa tsa rona tsa bosetšhaba le dithuso. Botsamaisi jwa ikonomi e kgolo bo tshwanetse go tshegetsa maikaelelo a tlhabololo a bosetšhaba ka mokgwa o o tswelang.	Ch3. Tiro le Ikonomi Ch4. Mafaratlhatlha a Ikonomi-motheo wa loago le tlhabololo ya ikonomi Ch5. Netefatso ya tswelero ya ikonomi le phetogo e e lekalekanang mo ikonoming e e nang le khabone e e kwa tlase Ch6. Ikonomi ya metselelegae e kopantsweng le e e akaretsang botlhe Ch8. Go fetola bonno jwa batho le ikonomi ya bosetšhaba	1. Setlapele 1. Go tlhotlheletsa Kgolo e e Akaretsang Botlhe le go Tlhama Ditiro	Ditiro tse di oketsegileng le ditšhono tsa ditiro	-----	Ditiro di le 540 000 tse di tlhamilweng	Go ipaakanyetsa tiro le dikgono tsa ikonomi	Go oketsa dikgono le Maitemogelo a tiro ya Ikonomi	Ditiro tse di tlhofofaditsweng tse di tshegediawang go ya ka ditlhokego tsa intaseteri le kgaiano ya ikonomi	Ditiro tse di tsweleditsweng ka go thapiwa ga setheo sa NCEMS	Karolo 27 ya go tlhomiwa ga NGA le go tlhokomela setheo sa NCEMS mo ditirong tse di tsweleditsweng	Palo ya ditiro tse di tsweleditsweng ka go thapiwa ga setheo sa NCEMS le pegelo e e neetsweng
								Go ipaakanyetsa Tiro	Ditšhono tsa ditiro ka mananeo a go ithuta tiro le mananeo a go dira o ntse o ithuta	Togamaano e e tsentsweng Tiriso ya Bokgoni jwa Batho mo tatisong le mo katisong go tokafatsa dikgono le go thapiwa	Palo ya Dipeelo tsa go tsenngwa tiriso ga Togamaano ya Bokgoni jwa Batho ka go tataisa le go katisa
			Kgolo e e ithaganedisitsweng ya togamaano ya intaseteri le makala a dirang tiro e ntsi		Peeletso ya ditirillione di le R2			Tiro ya letseno e e tlhofofaditsweng mo ikonoming ka peeletso mo NCEMS ya lekala la LPM	Tiro ya letseno mo lekaleng la LPM	Dibillione di le R2.5 tse di tlhofofaditsweng mo lekaleng la LPM go matlafatsa ikonomi ya selegae	Tiro ya letseno la boleng jwa ranta e e tlhofofaditsweng mo lekaleng la LPM

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

			Go kgontsha tikologo ya peeletso le kgaisano e e tokafaditsweng ka phetolo ya dipopegotheo					Temogo e e tlhofofadiwang ke tshedimosetso ka diphetogo tsa mmaraka mo intasetering ya go betšha go tsaya ditshwetso ka kitso	Šere ya mmaraka e e tlhokometswen g le maitshwaro a mmaraka a makala a le mane mo intasetering ya go betšha	Tshekatsheko ya tiro ya Lekala la go Betšha ya makala a le mane mo intasetering ya go betšha go tlamela ka botlhale jwa mmaraka	Palo ya dipegelo tsa tiro e e bontshitsweng ya Lekala la go betšha
						Melawanataolo ya Omnibus	Go tlhama tikologo e e kgontshang ya ditlamo ka go latedisa ka bonako melao, didiriswa tse dingwe, go fokotsa thulaganyo e telele	Peeletso e e okeditsweng mo lekaleng la LPM	Patlisiso e e theilweng mo bosuping e e dirilweng ka ga kabo e nngwe e e laetsweng ya di-LPM mo diporofenseng di le nne	Dipatlisiso ka bothokwa jwa ikonomi le loago tsa lekala la LPM le le nang le dilaesense kwa Mpumalanga, KZN, Limpopo le Bokone-Bophirima go oketsa	Palo ya dipegelo Tsa bothokwa jwa patlisiso ya ikonomi le loago ya makala a LPM a a nang le dilaesense kwa Mpumalanga, KZN, Limpopo
GNU Polelo ya Maikaelelo	NDP	NTDP Ditlapele tsa Togamaano	NTDP Poelo	Ditlapele tsa Pholisi ya Intaseteri	Dipholo tsa mmatota tsa dtic tsa Lenaane la Kgolo ya 3.5%	Tsamaisa no le Tsela ya Kgolo/ Botlhale	dipoelo tsa dtic	Dipoeleo tsa NGB	Ditshupo tsa Dipoelo tsa NGB	Dipholo Tsa NGB	Ditshupo tsa Dipholo tsa NGB
							go lotlologa dikgoreletsi			peeletso mo lekaleng la LPM	le Bokone-Bophirima go oketsa peeletso mo lekaleng la LPM le le tlhagisitsweng
			Phetogo ya ikonomi le go akaretsa ka tekatekano ga basadi, bašwa le digole (WYPD) go direla setšhaba	Setlapele 3: >Pharologano (Phatlha, Palo Batho, Phetogo ya intaseteri, Sekale/Bogolo)	Diphaka tsa Int di le 200 & Diphetogo tsa DDM	Mebaraka ya togamaano ya bathagisi ba selegae	Tirisomadi ka Theko ya mo Gae	Maikemisetso a go reka dithoto le ditirelo tsa selegae a etleetsa ikonomi ya selegae go nna le kgolo e e tswelelang	Palogotlhe ya boleng e e ikemiseditse ng go reka dithoto tsa selegae le ditirelo	70% tsa palogotlhe ya ditshenyegelo tsa puso ka go reka mo bathagising ba selegae go oketsa kgaisano mo mmarakeng wa selegae	% palogotlhe ya ditshenyegelo tsa puso tse di dirisitsweng mo bathagising ba selegae

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

								Maikemisetso a go dirisa madi mo thekong ya dithoto le ditirelo mo ditheong tsa bantsho go tokafatsa tlhabololo ya batlamedi le go akaretisa ikonomi	Palogotlhe ya boleng jo bo dirilweng mo thekong ya dithoto le ditirelo mo ditheong tsa bantsho	Palogotlhe ya 60% tsa ditshenyegelo tsa puso tse di dirilweng mo thekong ya dithoto le ditirelo mo ditheong tsa bantsho go oketsa šere ya mmaraaka	% palogotlhe ya ditshenyegelo tsa puso tse di dirilweng mo thekong ya dithoto le ditirelo mo ditheong tsa bantsho
								Molawanataolo o o tokafaditsweng wa intaseteri ya go betšha go itsise ka ga tlhabololo ya pholisi ya go betšha	Kobamelome ao e e sekasekilwen g mo intasetering ya go betšha	Dikitsiso tsa taolo tsa tshekatsheko tse di rebotsweng mo diporofonseng di le robonngwe (9)	Palo ya dikitsiso tsa taolo tsa tshekatsheko tse di rebotsweng
								Tsiboso ya setšhaba e e oketsegileng go ruta le go itsise batho ka ga ditlamorago tse di kotsi tsa go betšha	Lenaneo la setšhaba la thuto ka kakaretso le le tsentsweng tirisong le ka ga dikotsi le ditlamorago tsa loago le ikonomi tsa go betšha	Ditseroganyo tsa kakaretso tsa go fitlhelela baagi di dirilwe go itsise le go ruta setshaba ka dikotsi le ditlamorago tsa loago le ikonomi tsa go betšha	Palo ya ditseroganyo tsa kakaretso tsa go fitlhelela baagi tse di dirilweng
						kgwebisano e e seng ka fa molaong	Bokgoni jwa balaodi jwa go gapeletsa tiragatsomela o	Phokotso ya Thulaganyo e Telele	Nako e e fokoditsweng go fetsa	Dipatlisiso tse di ikaeletswe di konoseditswe	Nako e e beilweng go fetsa

Polelo ya Maikaelelo ya GNU	NDP	Ditlapele tsa Togamaano tsa NTDP	Poelo Ya NTDP	Ditlapele tsa Pholisi ya Intaseteri	Dipholo tsa Mmatota tsa Lenaane la Kgolo ya 3.5%	Tsamaisa no le Tsela ya Kgolo/ Botlhale	Dipoelo tsa dtic	Dipoelo tsa NGB	Ditshupo tsa Dipoelo tsa NGB	Dipholo tsa NGB	Ditshupo tsa Dipholo tsa NGB
									dipatlisiso ka go betšha go go seng ka fa molaong	mo malatsing a le masome-a-mabedi le botlhano (25) mo mererong ya go betšha go go seng ka fa molaong	dipatlisiso tsa go betšha go go seng ka fa molaong

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

								Tshireletso ya intaseteri e e laolwang ya go betšha	Ditserereganyo tsa go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong	Ditserereganyo tsa go gapeletsa go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong	Palo ya ditserereganyo tsa go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong ka go fetola dilo le ditlhatlhobo tse di simolotsweng
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	--

5. Dikatlholo tse di Maleba tsa Dikgotlatshekelo

Ga go na dikatlholo tse di maleba tsa dikgotlatshekelo tse di nang le ditlamorago tse di bonalang, tse di tswelelang mo ditirisong kgotsa mo ditlamegong tsa thebolo ya ditirelo.

KAROLO B: DITOGAMAANO TSA RONA TSE RE DI LEBELETSENG

MMONO

Go baya Aforika Borwa jaaka naga e e nang le taolosemolao e e tlhomologileng e eleng sekao le go nna le intaseteri e e laolwang sentle ya go betšha

THOMO

Go etelela pele taolo ya intaseteri ya go betšha mo go diragatseng *National Gambling Act, 2004*, ka intaseteri ya go betšha e e laolwang le go tlhokomelwa ka katlego e e tshegetsang melawana ya selegae ya kontinente le ya boditšhabatšhaba e e amogetsweng go ikobelwa.

MEKGWA

Boporofešenale; Maitshwaro; Bothokgami;
Ponatshego; Tlhaeletsano le tsepamo,
Tsentshotirisong e e siameng ya ditharabololo;
Tlhaeletsano ya tsibogo; Tirokasetlhopha; Tlotlo le
Itshokelano.

1. Tshekatsheko ya Seemo

Ponelopele ya Intaseteri ya go Betšha

Go betšha mo Aforika Borwa ke selo se segolo se se tsentseng letsogo mo go tsa boitumediso le mo go tsa bojanala, segolobogolo mo ikonoming e e akaretsang e e tsentseng letsogo ka 0.83% go GDP mo malatsing a a sa tswang go feta. Le fa go na le maemo a a bokoa a ikonomi (Phopholetso ya kgolo ya GDP ya 2023 ka 0.6%), intaseteri ya go betšha e bontshitse koketsego e e bonalang ya Palogotlhe ya Letseno la go Betšha (GGR) ya 25.7% magareng ga FY2022/23 le FY2023/24, e tlhotlhelediwa thata ke lekala la go betšha, le le godileng ka 53.7%. Mo letlhakoreng le lengwe, mefuta ya go betšha e e dirwang mo mafelong a go betšhiwang mo go ona, jaaka dikhasino, Metšhine e e Lekanyeditsweng go Duela (LPMs), le dibingo di ne tsa ema felo go le gongwe ka ntlha ya go oketsega ga dikhasino le di-LPM fa di ne ne di bontsha kgolo e e sa itumediseng le dikhasino go latlhegelwa ke maemo a tsona a a kwa godimo mo šereng ya mmara wa lekala la go betšha. Intaseteri ya go betšha e dirile dibilione di le R59.3 mo GGR mo FY2023/24, dibilione di le R35.9 tsa yona tse di neng di tswa mo lekaleng la go betšha, dibilione di le R4.1 di tswa mo lekaleng la LPMs mme dibilione di le R1.9 di tswa mo lekaleng la dibingo. Go betšha ga gajaana go emela 60.5% tsa GGR ya FY2023/24, fa dikhasino di ngotlegetse go 29.3%.

Go fetola maemo a go Betšha

Lekala la go betšha le tswelela go oketsega fa go tliwa mo kgwebong, GGR le lekgetho. Ka tsela e e kgethegileng, go oketsega ga go betšha go go dirwang mo dithulaganyong tsa mo maranyaneng ke selo se se tumileng. Go

betšha go a dirwa mo mabenkeleng le mo di-website tsa batho ba ba nang le dilaesense tsa go betšha, mme go feta 80% tsa letseno la go betšha le dirwa ka go betšha mo diwebosaeteng tsa ditheo tse di nang le dilaesense tsa go betšha., mo go bontshang phetogo e e bulegileng ya dijithale e e tshwanang le makala a mangwe a boitumediso a a tshwanang le mmimo le difilimi. Ditlhwatlhwa tse di kwa godimo tsa go iphedisa, dikelo tsa morokotso tse di tlhatlogang (11.75% ka 2023 go tswa go 10.5% ka 2022), le dikgoreletsi tsa ikonomi di kgarameditse babetšhi kwa mefuteng e e seng tlhwatlhwa godimo ya go betšha, e e kgonwang go fitlhelelwa bonolo mo dipolatelyomong tsa maranyane. Go ata gono go bontsha phetogo mo maitshwarong a babetšhi.

Go Tsaya Karolo mo go Betšheng le Bothata jwa go Betšha

Go tsaya karolo mo go betšheng go bone koketsego e e bonalang, ka tlhatlogo ya ka gale ya 65.7% ka 2023, go tswa go 30.6% ka 2017. Go betšha mo maranyaneng go ko godimo thata, ka seelo sa go tsaya karolo sa 46%, go supa gore bobotlana halofo ya baagi ba Aforika Borwa ba tshwaragane le go betšha mo diwebosaeteng tsa maranyane. Le fa go ntse jalo, koketsego eno ya go tsaya karolo e patilwe ke koketsego ya bothata jwa go betšha, ka tlhatlogo eno ya ka gale ya 6% mo go 2017 go ya go 31% mo go 2023. Bothata jo bo ntseng bo gola jo bo baya kgatelelo e kgolo mo balaoding go tokafatsa dikgato tse di ikaeletsweng go fokotsa dikotsi le tshireletso ya setšhaba.

Dikakanyo tsa taolo ya LPM

Molao wa Bosetšhaba wa go Betšha (NGA) o laela bothati jwa taolo go sireletsa kgatlhanong le ditlamorago tse di ka nnang teng tse di sa siamang tse di bakwang ke go ata ga di-LPM mo nageng. Ka ntlha ya seo, NGA e tlhagisa ditaalo tse di gagametseng tsa go tsenngwa tirisong ka iketlo ga di-LPM, e gatelela botlhokwa jwa ditshekatsheko tse di tswelatang tsa ditlamorago tsa ditlathobho tsa ikonomi le loago.

Jaaka fa diporofense dingwe di atamela tekanyetso e e kwa godimo ya dikabo tsa tsona tsa ntlha tsa LPM tsa Kgato 1, thutopatlisiso e e tseneletseng ya go sekaseka ditlamorago tsa ikonomi le loago tsa go tsenngwa tirisong go ya pele ga di-LPM e a tlhokega. Thutopatlisiso eno e ikaeletse go tlamela ka dintlha tse di botlhokwa ka ditlamorago tsa kakaretso tsa gore go atolosa palo le kabo ya di-LPM go ka dira eng mo ikonoming le mo setšhabeng. Seno se akaretse bokgoni jwa go rotloetsa ikonomi ya selegae ka go oketsa ditiro, ditšhono tsa dikgwebo, le matseno a lekgetho. Mo letlhakoreng la loago, e ka rotloetsa maitsholo a ditheo go akaretse le diphethene tsa tiriso ya madi mo go tsa boitumediso, fa gape e tlhagisa matshwenyego ka ga go tsaya karolo mo go feteletseng mo go betšheng le dintlha tse di amanang le tsona tse di jaaka bothata jwa go betšha le kgatelelo ya matlole mo bathong ba ba nang le bothata jwa madi. Ditlamorago di ka farologana go ya ka kgaolo le maemo a ikonomi, se se ka tswelang mafelo mangwe mosola fa se tliša dikotsi mo go a mangwe.

Go feta foo, lekala la LPM le itemogetse kgolo e e sa siamang mo ngwageng o o fetileng e e amanang le ditekanyetso tsa

dikarolo le meputso e e ntseng e sa fetoge fa esale di-LPM di laolwa la ntlha. Jaaka patlisiso e e ntseng jalo go tlhomamisa tshegetso ya botlhokwa le ditekanyetso tsa meputso mo Metšhineng e e Lekanyeditsweng ya go Duela (LPM) ga jaana e tswelletse go itsise ka ditekanyetso tse di maleba tsa tshegetso le meputso e e tla dirang tekatekano e e tshegetsang go itsetsepela ga intaseteri, e sireletsa babetšhi mo ditatlhegolong tse di feteletseng, le go netefatsa gore go betšha go nna e le tsela ya boitumediso e e ka fa tlase ga taolo, ebile e na le maikarabelo.

Dikgwetlho tsa Taolo

Letlhomiso la ga jaana la taolo le lebane le dikgwetlho di le mmalwa. Bosupi jo bo sa tlhomamang bo tsositse matshwenyego malebana le go tlhatloga ga dipapatso tsa go betšha, segolobogolo mo dipapatsong tsa go betšha. Ditshegetso tsa go betšha le tsona di fetogile karolo e e tlhagelelang thata ya metshameko ya Aforika Borwa, ka go oketsa go tsaya karolo ga setšhaba mo go betšheng. Melao ya Aforika Borwa ya papatso ya go betšha ga e tlhokomele nako le dithibelo tsa diketleetso jaaka fa go bonwa mo dinageng tse dingwe gore ditemoso di ngangisana ka gore go bapatsa mo tikologng ya ikonomi e e ka fa tlase ga kgatelelo go bitsa maitsholo a go itsenya mo kotsing le go gogela batho ba ba se keng ba betšha go iteka lesego la go fenywa mo metshamekong ya go betšha. Seno se ka etleetsa koketsego ya bothata jwa go betšha. Mokgwa o o gaisang wa boditšhabatšhaba o supa melawana e e gagametseng ya nako, ketleetso, le diteng tsa dipapatso. Mo dikarolong tse dingwe tsa lefatshe, balaodi ba batla go oketsa dithibelo tsa dipapatso tse di amanang le go fokotsa go betšha.

Kgang e e tsweleng ya pele ya go betšha go go seng ka fa molaong e santse e le matshosetsi a magolo mo ikonoming e e ka fa molaong. Go fitlhelelwa bono le go anama go go feteletseng ga ditiro tse di jalo, go nyatsa intaseteri e e ka fa molaong ya go betšha, go baka tatlhegelo e kgolo ya letseno le kabo mo letloleng. Go lemoga le go diragatsa molao go kgorelediwa ke dikgang tse di jaaka go latedisa ga tiriso ya matlole le ditharaano tsa taolosemolao, go tlhagisa tlhokego ya tirisanommogo e kgolwane le ditheo tsa matlole le batlamedi ba tirelo ya maranyane.

Go tlhongwa ga Komiti ya Bosetšhaba ya Bannaleseabe go dirile gore go tlhamiwe ditogamaano tsa bosetšhaba tsa go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong naga ka bophara. Maiteko a tirisanommogo a bannaleseabe ba botlhokwa le balaodi ba bangwe mo tiragatsong ya molao le makala otlhe a setšhaba a botlhokwa go netefatsa gore tsibogelo ya go lwantsha le go gatelela ditiro tsa go betšha tse di seng ka fa molaong.

Tikologo ya go betšha e tswelela go fetoga ka ntlha ya thekenoloji e ntšhwa e e nang le ditlhagiswa tse dintsi tse dišwa tse di tsenang mo mmarakeng. Seno se tlhagisa kgwetlho mo bolaoding jwa go betšha, jaaka NGB, mme se tlhoka gore molaodi a nne botlhale le majato go fitlhelela maikemisetso a yona. Mo maitekong a go thusa mo tirong e e tokafetseng ya intaseteri, go kgona go fetoga le go gaisana ga ditlamo tsa selegae, NGB ga jaana e ela tlhoko lekala la LPM ka Thulaganyokgolo ya Bosetšhaba ya go Tlhokomela ka Seileketeroniki (NCEMS) le le tsamaisiwang ke thekenoloji, go netefatsa gore letseno la go betšha le tsewa ka nepo le go abelwa bannaleseabe ba ba maleba.

1.1 Tshekatsheko ya Tikologontle

NGB ka metlha e sekaseka le go ela tlhoko tikologo e kgolo go bona dintlha tse di nang le tlhotlheletso mo intasetering ya go betšha le bokgoni jwa NGB jwa go diragatsa taolelo ya bona.

Sepolotiki

Aforika Borwa e fetogile go tswa mo pakeng ya puso ya lekoko le le lengwe, e e neng e tlhaola dipuso tsa Bosetšhaba tse di fetileng tse thataro go Puso ya Tshwaragano ya Bosetšhaba mo tsamaisong ya yona ya bo 7. Phetogo eno e ka dira gore go nne le diphetogo tsa botlhokwa mo pholising ya bosetšhaba, go akaretsa tlhabololo ya nnete mo molawanataolong wa metshameko ya go betšha. Mo go NGB, seno se tlhagisa tšhono fa se emetse kamogelo le go phatlaladiwa ga Tlhabololo ya Molaotlhommo wa Bosetšhaba wa go Betšha. Mo godimo ga moo, fa naga e tswelela pele go ya kwa Lenaaneng la yona la Bosetšhaba la Tlhabololo la Pakagare, tsosoloso ya Lekgotla la Pholisi ya Bosetšhaba ya go Betšha (NGPC) go rarabolola dikgotlhang magareng ga NGB le di-PLA.

Maikaelelo a Molaotlhommo wa Tlhabololo ya Bosetšhaba wa Go Betšha wa 2018 ke go tlamela ka thulaganyosešwa ya NGB go nna Molaodi wa Bosetšhaba wa go Betšha (NGR) yo o eteletsweng pele ke Motlhankedi Mokhuduthamaga Mogolo (CEO) yo o seng tokololo ya Boto; go latlhegelwa ka go itirisa ga diphenyo tse di seng ka fa molaong tse di feletseng go NGR; katoloso ya NCEMS mo mefuteng e mengwe ya go betšha; le go tokafadiwa ga dithata tsa botlhatlhoobi jwa bosetšhaba go thibela go betšha go go seng ka fa molaong gareng ga ditiro tse dingwe. Go fetisa Molaotlhommo go ka lebiswa kwa diphetogong tse di samaganang le

dikgwetlho le tiragatso ya go betšha go go seng ka fa molaong.

Go tshwanetse ga tlhokomelwa ka bonako go laolwa ga matlha a a rileng go ya ka dipeelo tsa phetogo tse di mo Šejuleng ya Molao wa Bosetšhaba wa go Betšha, 2004, merero ya batho ba ba kgaphetsweng kwa thoko le direjisetara tsa bosetšhaba, go netefadiwa gape ga metšhine le didiriswa tsa go betšha, thomelo ya madi a diphenyo tse di seng ka fa molaong go NGB go ya ka karolo 16 le Foromo NGB2.

Go tlhokega bonnete go samagana le dikgotlhang ka potlako le ka bonako jo bo kgonegang magareng ga NGB le di-PLA mabapi le tlhaloso le tiragatso ya NGA; go tsenngwa tirisong ga Molao wa B-BBEE, wa 2003; le go siamisa melao go dira gore moya o o ka fa tlase ga puso ya tirisanommogo o diragadiwe. Dikgwetlho tse di leng teng tse di kgoreletsang go dira ga Lekgotla la Pholisi ya Bosetšhaba ya Go Betšha (NGPC) di tswela go kgoreletsa NGB go fitlhelela taolelo ya yona.

Ikonomi

Boitekanelo jwa ikonomi ka kakaretso ya Aforika Borwa ka tllhamalalo bo ama intaseteri ya go betšha. Go wela tlase ga ikonomi go ka dira gore babetšhi ba se ka ba dirisa madi a mantsi mo go tsa boitumediso, go akaretsa le go betšha. Le fa go ntse jalo, gape go ka tlhotlheltsa batho go betšha jaaka tsela ya go bona letseno, segolobogolo mo letsenong le le kwa tlase, se se ka feletsang se baka ditlamorago tse di kotsi tsa madi le koketsego ya go betšha go go seng ka fa molaong tse di nyatsang ditiro tsa semolao le go gogola motheo wa lekgetho.

Ka 2024, dikelo tsa morokotso mo Aforika Borwa di fitlhetse maemo a a kwa godimo mo ngwageng wa bo 15, mme tsa baya dikgatelelo tse dikgolo mo ditlhwatlhweng tsa go iphedisa, le go oketsa dirai tsa dikoloto, mo moreking yo o tlwaelegileng. Go sa kgathalesege, go tsaya karolo mo go betšheng go tlhatlogile, ka babetšhi ba ba batlang go go dirisa jaaka motswedi wa letseno ka ntlha ya matseno a a kwa tlase. Tiragalo e e atileng e e na le ditlamorago tse di kotsi thata mo baaging ba ba humanegileng.

Baagi ba Aforika Borwa, ba ga jaana ba ka nnang dimilione di le 62, go bonelwa pele go fitlha go dimilione di le 66.4 ka 2030. Le fa go ntse jalo, kgolo eno ga e tshwane le katoloso e e lekaneng ya ikonomi, le botlhokatiro ka 32.9%. Go sa kgathalesege, intaseteri ya go betšha e bone koketsego ya 5% mo tirong e e tlhamaletseng, e tlhatlhogile go tswa go 32,677 mo go FY2022/2023 go ya go 34,316 mo go FY2023/24.

Mo godimo ga moo, dikgatelelo tsa infoleišene di ama lekala la LPM, mo ditekanyetsong tsa go betšha di ntseng di sa fetoge, di fokotsang dipoelo. Lekala la LPM le ntse le dira mo tikologong e e sa tsamaisaneng le infoleišene fa e ntse e tlhatloga. Ka jalo, bonnye le bontsi jwa madi a go betšha a ntse a tshwana fa esale go simololwa lekala la LPM. Ditlamorago tsa seemo sa ga jaana ke kgogolego ya boleng jwa ikonomi jo bo tswang mo lekaleng ke bannaleseabe botlhe. NGB e bone go fokodiwa ga madi a a beilweng a botlhokomedi jaaka peresente ya palogotlhe ya letseno la go betšha (GGR) go tswa go 6% go ya go 5.61% ka ntlha ya koketsego ya di-LPM tse di tsentsweng go feta metšhine e le 15 000 go ralala naga. Diperesente tse di

fokoditsweng tse di beilweng di bakile go fokotsega ga letseno fa esale go simololwa ngwaga wa kgwebo wa 2023/24.

NGB ya ngwaga wa kgwebo wa 2023/24 e ne e bonwa ka phokotsego mo kokoanyong ya letseno ke ba Matlôtlô a Bosetšhaba. Madi a matlole a dtic a fokoditswe ka 2023/24. Phokotso ya matlole e santse e kgonega fa maemo a ikonomi a a renang a sa tokafale.

Jaaka fa dikgwetlho tsa go kokoanya letseno di tswelela ka ntlha ya go ema tsi ga ikonomi, le katoloso ya Thulaganyokgolo ya Bosetšhaba ya go Tlhokomela ka Seileketeroniki (NCEMS) go ya kwa mekgweng yotlhe ya go betšha di neelana ka bokgoni jwa ikonomi. Go na le tšhono ya gore NCEMS e anamisetswe mo mefuteng e mengwe ya go betšha gore ditiragalo tse di botlhokwa tse di amanang le mefuta e di ka tlhokomelwa ke NGB. Katoloso ya NCEMS go ya kwa mekgweng e mengwe e tlhagisa tšhono ya koketsego e e bonalang ya dithoto le ditirelo tse di tlhagisiwang mo gae tse di tla tlhokegang go tlhoma NCEMS e e akaretsang mefuta yotlhe.

Phetogo ya intaseteri e nnile bonya, ka ditheko tse dikgolo ke ditheo tse di tlhomilweng go direla batsayakarolo ba bašwa dikgoreletsi tsa go tsena. Intaseteri e itemogetse ditheko tse di bonalang ke ditheo tse di tlhomilweng, tse di tsenyang mo kotsing ya go nyatsa kgatelopele e e lekanyeditsweng e e dirilweng go ya kwa phetogong. Ditlhabololo tseno di tlhola dikgoreletsi tse dingwe tsa go tsena ga batsayakarolo ba bašwa mo lekaleng leno.

Loago

Le fa go betšha go dira jaaka boitumediso le

go thusa ikonomi, gape go amana le go tshwakgoga, mathata a madi le go thubega ga malapa. Go tshwakgolwa ke go betšha, bogolo jang mo nageng e e lebaneng le botlhokatiro jo bo kwa godimo le go tlhoka tekatekano ga letseno, go tsenya motho yo o mo kotsing ya ikonomi mo kgatelelong ya madi, go feletsa go isa kwa lehumeng le mathata a loago. Go fokotsa dikotsi tse, NGB e tshwanetse go netefatsa gore ditheo di diragatsa ditshireletso tse di tiileng, jaaka mananeo a go ithopolola le dikaelo tsa go betšha ka maikarabelo.

Go ata go go oketsegang ga dipapatso tsa go betšha mo Aforika Borwa go dira gore go betšha go tlwaelege, segolobogolo fa go tsamaelana le metshameko. Kgolo e e rotloetsa go betšha go go feteletseng le matshosetsi a loago ka go toba ditlhopho tse di bokoa tsa batho jaaka bana, ka ntlha ya go tlhoka melawanataolo e e gagametseng.

Go bapatsa ka kgakalo go go lebisitsweng mo ditlhopheng tsa letseno le le kwa tlase, go ka rotloetsa batho go dirisa madi go feta bokgoni jwa bona. Dipapatso tse di kgatlang tsa go betšha, gantsi di dirisa batho ba ba itsegeng thata mo setšhabeng kgotsa batlhotlheletsi ba mo maranyaneng mme go ka dira gore go betšha go fetoge go nna tiro e e tlwaelegileng ntle le go bontsha matshosetsi a a amegang mo tirong eo. Seno se tshwenya thata mo balebeleding ba ba botlana ba ba tsayang melaetsa eo ka tsebe mme ba sena kitso ka dikotsi tsa yona. Go nna teng ga dipapatso tsa go betšha tse di anameng mo dipolatefomong tsotlhe tsa metswedi ya dikgang, go akaretsa le thelebišene, metswedi ya dikgang ya botsalano, le ditshegetso tsa metshameko tsa matlole, go oketsa bothata jwa go tsenya bana le baša mo go betšheng, mme seno se ka dira gore ba nne le mathata a go betšha

moragonyana mo botshelong.

Ditshegetso magareng ga ditheo tsa go betšha tse di senang dilaesense le ditlhopha tsa metshameko, ditiragalo, kgotsa mo batlhotlheletsi ba kopanyang kgang ka go naya ditheo tseno tlhaloganyo ya bosemolao. Ka go ikamanya le matshwaokgwebo a a nang le seriti le batho ba ba itsegeng thata mo setšhabeng, ditheo tse di senang dilaesense di ka timetsa setšhaba go dumela gore ba a ikanyega ebile ba obamela melawanataolo ya bosetšhaba, ba nyatsa maiteko a tshireletso ya babetšhi.

Seabe sa NGB mo go tlhokomeleng le go laola dipapatso tsa go betšha se botlhokwa thata go sireletsa dikarolo tse di mo kotsing tsa setšhaba.

Go betšha go go seng ka fa molaong go oketsa merero e e sa siamang ya loago, jaaka e le bonolo go fitlhelega ebile go le thata go e laola. Setšhaba se se lebaneng le go betšha go go seng ka fa molaong ga se na tshireletsego e e tlhokegang, se tlogela babetšhi ba le mo kotsing.

Thekenoloji

Intaseteri ya go betšha ga jaana e mo gare ga diphetogo tse dikgolo tsa thekenoloji, e tlhotlhelediwa ke go tthatloga ga dipolatelyo tsa dijithale, go betšha mo maranyaneng, le tiriso e e oketsegang ya ditshekatsheko tsa tshedimosetso. Kgolo ya babetšhi ba go betšha mo maranyaneng ke nngwe ya diphetogo tse di botlhokwa thata tsa thekenoloji mo intasetering. Mefuta e mentsi ya go betšha e e tlwaelegileng, e e jaaka go betšha mo metshamekong, e setse e tsene mo maranyaneng, mme seno se dirile gore go betšha go fitlhelelwe ke batho ba le bantsi.

Phetogo eno e tliša ditšhono le dikgwetlho mo NGB, segolobogolo mo go netefatseng gore babetšhi ba latela melawanataolo ya bosetšhaba le mekgwa e e nang le maikarabelo ya go betšha fa ba ntsha moneelo wa go betšha mo maranyaneng. Mo go NGB, go tlwaela ditlhabololo tseno tsa thekenoloji go botlhokwa thata go laola intaseteri ka katlego, go tlhomamisa gore e ikobela melao, le go sireletsa setšhaba mo dikotsing tse di amanang le go betšha.

Thulaganyo ya NCEMS e ikaegile ka thekenoloji mme e tlhoka tshekatsheko e e tlhomameng ya dithekenoloji tse dišwa tse di leng teng go e tokafatsa. Dithekenoloji tseno di dira gore NCEMS e tsamaye ka thelelo, go fokodiwe thata bogodu jwa dimitara, le phokotsego ya palo ya dikwalo tse di tlhokegang go samagana le dilo tseno tse di sa siamang.

Tshika e ntšhwa ya babetšhi e tsene mo mmarakeng – e e nang le kitso ya thekenoloji, e ditokololo tsa yona di rekang ka maranyane. Jaaka fa bašwa ba le bantsi ba kgona go fitlhelela thekenoloji ka ditsela tse di farologaneng mo matshelong a bona, go botlhokwa gore NGB e nne kelotlhoko mo palong e e golang ya tshika e e itseng thekenoloji le go supa maano a a tla kaelang le go thusa setlhopha seno ka go lemoga dikotsi tsa go betšha.

Tiriso ya didiriswa tsa selulafouno e kgontsha go betšha motlhofo mme e ka rotloetsa mefuta e mešwa ya babetšhi. Segolobogolo, batlhami ba metshameko ba lemogile gore batho ba ba tlholegileng ka 1981 go fitlha ka 1996 ga ba gogelwe thata ke metshameko ya go fenya ka tlhamalalo mme ba gogelwa ke metshameko e e

akaretsang dikgono le go dirisa tlhaloganyo. Ke ka moo, ba dirileng gore meneelo ya bona e tshwanele karolo eno ya mmaraka.

Go ata ga mekgwa ya go betšha e e tlhotlhelediwang ke thekenoloji go tlhagisa dikgwetlho malebana le taolo le tlhotlheletso. Go tlhodile ditšhono di le dintsi tsa go betšha go go seng ka fa molaong, segolobogolo go betšha mo maranyaneng ga bana ba bannye, go tlhofofadiwa ke phitlhelelo e e bonolo ka go dirisa diselulafounu. Balaodi jaanong ba lwantshana le kgwetlho e e golang ya go betšha ka didiriswa tsa selulafouno, e e ka bakang merero e e jaaka go tlhotlheletsa go feta selekanyo le bothata jwa go betšha.

Jaaka fa sebopego sa go betšha se ntse se farologana le go amogela dithekenoloji tse dišwa, go tsoga dipotso ka ga go inaakanya ga letlhomeso la taolo le le leng teng. NGB e tshwanetse go akanya gore a go botlhokwa go tlhama letlhomeso la semolao le le diretsweng go laola ditlhagiswa le ditirelo tsa go betšha ka tlhamalalo, go na le go nna le boemo jo bo sa tseyeng letlhakore mo go tsa thekenoloji.

NGB e tla tswelela go ela tlhoko ditlamorago tsa thekenoloji ka go dira dipatlisiso go aga motheo wa kitso go ka gakolola bannaleseabe ba yona.

Tikologo

Phetogo ya tlelaemete e ama ikonomi ya lefatshe lotlhe le bojanala, mme seno se ka ama kgogedi ya intaseteri ya go betšha mo bajanaleng. Tiriso e e kwa godimo ya eneji le ditshenyegelo tsa motlakase tsa intaseteri di tlhoka go ela tlhoko le go batlisisa ditsela tse dingwe tse di Botoka.

NCEMS e kgontsha NGB go ela tlhoko lekala la LPM ka go golagana le metšhine ya LPM ka go dirisa kgolagano ya maranyane, eleng go fedisa tlhokego ya go etela kwa ditsheng. Mokgwa ono wa go baya leitlho di-LPM o fedisa seabe sa setheo mo go ntsheng khabone ka gonne tlhokego ya go etela kwa setsheng e fedisitswe.

Go latlhiwa go go sa laolweng ga metšhine ya go betšha e e ka fa molaong le e e seng ka fa molaong fa e sa tlhole e dirisiwa kgotsa e tlhoka botsamaisi jo bo nang le maikarabelo. Metšhine ya go betšha e ka nna le dilo tse di kotsi, tse di jaaka dikarolo tsa seileketeroniki, dipolasetiki le dimetale, tse di ka nnang kotsi mo tikologong fa di sa latlhwe sentle. Go latlha matlakala ka tsela e e sa siamang go ka baka go latlha matlakala ka tsela e e seng ka fa molaong. Go tlhokega gore go dirwe maiteko a go tlhomamisa gore metšhine yotlhe ya go betšha e latlha ka tsela e e tshwanetseng, go thibela go senngwa ga tikologo le go rotloetsa mekgwa e e nang le boikarabelo ya go laola matlakala.

Semolao

Molao o o mabapi le mekgwa e e mo molaong ya go betšha o tlhamaletse. Le fa go ntse jalo, tiriso ya NGA e supile dikgwetlho tse di farologaneng. Gape go na le tlhokego ya go samagana le go sa tsamaisane ga tiriso ya molao wa bosetšhaba le wa diporofense. Ga jaana, go na le tebelelo ya gore melao yotlhe ya diporofense e thalwe go netefatsa gore e tsamaisana le NGA. Le fa go ntse jalo, ke ka tsela e molao o leng ka teng gore le fa go ka nna le tumalano ka ga se molao o se buang, gantsi go ka nna le go sa dumalane ka gore go ranolwa jang se molao o se buang. Ka jalo, seno se ka baka go tlhoka tsepamo mo

tirisong ya melao ya go betšha, fa go sena ditlwaelo le maemo a a tlhamaletseng go netefatsa tshwaragano go ikopanya le diporofense ka go farologana.

Nngwe ya dintlha tse di gatelelwang thata mo NGB ke gore babeeletsi ba ba nang le dilaesense kwa maemong a diporofense ba dirisa go nna teng ga bona mo maranyaneng go neelana ka ditirelo naga ka bophara. Seno se nyatsa maikemisetso a thebolo ya dilaesense ya diporofense mme se tsosa dikgang mabapi le taolosemolao, tiragatso ya molao, le kabo ya letseno magareng ga diporofense le mo pusong ya bosetšhaba.

Diphatlha tsa peomolao, ditlhaloso tse di sa siamang, le dikgang tse di amanang le go betšha mo maranyaneng le go bapatsa di tlhoka go rarabololwa.

Go ile ga lemogiwa gore go na le mokgwa o o ntseng o oketsega wa gore babeeletsi ba ba nang le dilaesense ba dirise bolaodi jwa bona jwa go nna le dilaesense mo diporofenseng mo ba dirang gore babetšhi ba mo maranyaneng ba betšhe ka dipoelo tsa ditiragalo tse di jaaka metshameko ya khasino le dilo tse dingwe tse di sa lebelelwang tse di ka diregang mo le kwa ntle ga taolo ya bona ya semolao, eleng se se thulanang le molao wa NGA.

Ka jalo go na le kganetsano e e solofetsweng e e tla tlhagelelang ka gone ditheo tsa go betšha di ka bo di bone tetla eo go tswa mo bothating jwa thebolo ya dilaesense go kgontsha metshameko eno ya go betšha gore e dirwe naga ka bophara. Dikgotlhang tseo di rarabololwa thata fa gare ga Ditokololo tsa Makgotla a Bokhuduthamaga le Tona ya **dtic** ka Lekgotla la Pholisi ya Bosetšhaba ya go Betšha. Ka jalo

tsereganyo ya NGPC e a tlhokega go rarabolola dikgang tse di ntseng jalo.

Go palelwa ke go diragatsa dikarolo dingwe tsa NGA go tlhotlhelediwa thata ke tiego ya kgoeletso ya melawanataolo mengwe ya go betšha.

Go sa diragadiweng ga ditaelo le go sa tlhomamang ga dikiletso kgatlhanong le go betšha go go seng ka fa molaong go ka nyatsa thata maiteko a go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong. Dintlha tseno di ka baka go gogelwa morago ga dikgetse kgatlhanong le go betšha go go seng ka fa molaong, go letla ditiro tse di seng ka fa molaong go atlega fa go ntse go gogolwa tshepo ya setšhaba mo tsamaisong ya taolo. Go samagana le dikgwetlho tse go botlhokwa thata mo go tlhabololeng letlhomeso le le siameng go lwantsha ditiro tsa go betšha tse di seng ka fa molaong.

1.2 Tshekatsheko ya tikologogare

NGB e e itlhaotse, go ya ka dithulaganyo tse di siameng tsa bolaodi, ditsamaiso, didiriswa le setso sa mokgatlho se se nang le mosola, se se tlhomamisitsweng sentle, jaaka e oketsa bokgoni jwa yona jwa gore bannaleseabe, badiri le botsamaisi ba nne le dipoelo. Dipilara tse di latelang tsa togamaano tsa bokgoni jwa batho di supilwe mo dingwageng di le tlhano (5) tse di latelang go netefatsa gore dintlha tsa bokgoni jwa batho di rarabololwa ka katlego:

- a) Go tlhama setso sa setlamo se se dirang sentle thata, ka go lemoga tirisanommo go ya setlhopha le moya;
- b) Go bopa setso sa go ithuta le go tlhabolola setlamo;
- c) Go bona talente ya ditogamaano le go e boloka gore setlamo se dire sentle ;

- d) Go baakanya togamaano ya moputso wa setlamo;
- e) Thulaganyo e e akareditsweng ya botsamaisi jwa tshedimosetso;
- f) Go obamela peomolao le pharologano.

NGB e tshwanetse go obamela ditaello tsa Molao wa B-BBEE, 2003. Ka jalo, tshekatsheko e ne ya dirwa ke setlamo sa netefatso sa B-BBEE kgatlhanong le ditlhokego tse di mo karateng ya maduo ya kakaretso ya B-BBEE e e dirang mo dikgwebong tsa puso. NGB e ne ya bewa mo maamong a bo 8 ka seemo jaaka setheo se se sa ikobeleng melao. Go sa kgathalesege, NGB e tla tswelela go diragatsa dikgato tsa go tokafatsa maemo a yona a kobamelo le go ngaparela tlhaka le mowa wa Molao wa B-BBEE, 2003.

Ditsamaiso le dithulaganyo tsa ICT di dira sentle mo NGB. Mafaratlhatlha a ICT a lekane ebile a rulagantswe go kgontsha setlamo go diragatsa ditiro tsa sona sentle le ka thelelo e le go netefatsa gore NGB e kgona go diragatsa taolelo ya yona.

Mananeo a a farologaneng a NGB a tshegediwa ke tekanyetsokabo e e ikaegileng ka matlole a thebolelo go tswa go **dtic**, mmogo le letseno le le dirilweng ka go ela tlhoko di-LPM mo pakeng ya MTEF. Lenaane la Matlole le tsaya tsia lenaane la botsamaisi jwa dithoto go netefatsa gore NGB e na le maemo a a lekaneng a madi le ditshenyegelo go fitlhelela ditlhokego tsa taolo le tsa tiro ka motheo o o tswelelang.

1.2.1 Tshekatsheko ya SWOT

Dinonofa

Bothati jo bo akaretsang jwa taolo

NGB e tswelela go tshegetsang maemo a yona jaaka bothati jo bo kwa godimo jwa taolo mo intasetering ya go betšha mo Aforika Borwa. E matlafaditswe ke NGA, NGB e na le maatla a mantsi a semolao le a taolo go netefatsa gore ditiro tsa go betšha di dirwa mo nageng di dirwa ka tekatekano, ka ponatshego, le go ya ka dikgatlhego tsa bosetšhaba. Taelo ya NGB ya taolo, go neela dilaesense le go dira tiro e e farologaneng, e akaretsa dikarolo tse di farologaneng tsa taolo, go rebolelwa dilaesense le go tlhokomela, makala, go akaretsa le dikhasino, dibingo, go betšha, le di-LPM.

NGB e tshameka karolo ya botlhokwa mo go netefatseng tsamaisano magareng ga melawana ya bosetšhaba le ya di-PLA. Le fa di-PLA di na le maikarabelo mo thebolong ya dilaesense tsa go betšha mo diporofenseng tsa tsona ka go farologana, melawanataolo ya tsona e a tshwanela go tsamaisana le ya NGA. Seno se dira gore go nne le letlhomiso la bosetšhaba le le dumalanang le mo go lona molao wa porofense o tshegetsang, mme eseng go thulana le molao wa naga. Go okamela ga NGB mo balaoding ba diporofense go tlhomamisa gore go na le melao e e tshwanang mo nageng yotlhe, go fokotsa go sa dumalane kgotsa go sa tshwane ga diporofense mo go direng gore melao ya go betšha e a diragadiwa.

NGB e na le dithata tsa go ela tlhoko šere ya mmaraka le maitsholo a mmaraka le diphethene tsa loago le ikonomi tsa go betšha jaaka go laetswe mo melaong ya NGA. Phitlhelelo ya polokelo ya bosetšhaba e e tlhomilweng ya dipalopalo le tshedimosetso ya go betšha mmogo le phitlhelelo ya tshedimosetso ya taolosemolao ya go betšha e kgontsha NGB

go abelana tshedimosetso le balaodi ba bangwe ba intaseteri, puso le bannaleseabe ba bangwe ka tebo ya go kaela go tsaya tshwetso.

Jaaka molaodi wa bosetšhaba wa go betšha, go botlhokwa go amogela ditlamego tsa rona tsa taolo le go ela tlhoko thata bao ba ka nnang mo kotsing. NGB e na le dithata tsa go sireletsa setšhaba kgatlhanong le ditlamorago tse di kotsi tsa go betšha le ditheo tsa go betšha tse di seng ka fa molaong ka lenaneo la yona la kakaretso la thuto ya setšhaba.

Go netefatsa gore setšhaba se lemogisitswe ka dikotsi tsa ikonomi le loago tsa go betšha, le pharologano magareng ga go betšha go go mo molaong le go go seng mo molaong, NGB e tlhomile Lenaneo la Bosetšhaba la Kakaretso la Thuto ya Setšhaba. Letlhomiso la go dira le tlamela ka thulaganyo e e kopaneng le e e nang le matlhakore a le mantsi, e e dirisang dithulaganyetso tsa tlhaeletsano tse di farologaneng le mekgwa ya go nonotsha melaetsa e e malebana le go betšha ka tsela e e nang le maikarabelo mmogo le go betšha ka tsela e e tshwakgolang le go betšha ka tsela e e seng ka fa molaong. Seno se akaretse didiriswa tsa go buisana le batho ba bangwe le tsa mo maranyaneng, ditsela tsa go buisana le batho ba le bantsi, le go dirisana le mekgatlho e e dirisanang le rona le go dira jalo ka mekgatlho e mengwe go fitlhelela batho ba le bantsi. mekgatlho ya balekane go fitlhelela bareetsi ba bantsi ba ba ikaeletsweng.

Letlhomiso la Semolao

Aforika Borwa e na le letlhomiso la semolao le le tlhomilweng sentle la go betšha, le le

tlamelang ka motheo o o tiileng gore NGB e dire mo go lona. NGA ke molao wa bosetšhaba o o laolang taolo ya intaseteri ya go betšha mme o laela gore thebolo ya dilaesense e tshwanetse go dirwa jang ke Bothati jwa Thebolo ya Dilaesense mo Diporofenseng. Ka jalo melao ya diporofense e teng fela go tshegetsatsa NGA.

Tlhabololo ya Pholisi le Bobueledi

NGB e na le seabe ka matlhagatlhaga mo go tlameng pholisi ya go betšha mo maemong a bosetšhaba. Tlhotlheletso ya yona ga e felele fela mo go pateletseng batho go betšha, ka gonne e gakolola puso ka dikgang tse di amanang le melao, tse di akaretsang go fetola melao, kgatelopele ya thekenoloji le tsela e go betšha go ntseng go fetoga ka yona (sekao, go betšha mo maranyaneng, go betšha le batho ba bangwe, jalo le jalo). Seabe seno sa go gakolola ka ga dipholisi se tokafatsa bokgoni jwa NGB jwa go rarabolola dikgwetlho tse di tlhagelelang mo intasetering.

Go dira letseno

Intaseteri ya go betšha a santse e na le seabe se segolo mo go direng gore Aforika Borwa e nne le letseno ka go duela makgetho, makgethwana le dituelo tsa dilaesense. NGB e na le seabe sa botlhokwa mo go netefatseng gore matseno ao a kwadisiwa ka tshwanelo le go dirisediwa go tshegetsatsa ditirelo tsa setšhaba mme a botlhokwa mo go tshegetseng ditshenyegelo tsa puso, go dira gore seabe sa NGB sa go laola se nne botlhokwa mo tlhabololong ya ikonomi ya naga.

Tshireletso ya Bareki

Go ya ka NGA, NGB e na le dithata tsa go ela tlhoko le go pateletsa kobamelo ya ditaelo tsa Molao, eleng se se tsewang e le maatla a go sireletsa babetšhi go tswa mo ditirong tsa go betšha ka tsietso le ka tsela e e sa siamang ka go lebelela go fokotsa dikotsi le go betšha go go seng ka fa molaong.

NGB e e matlafaditswe go ya ka karolo 33 le 77 ya NGA le molao o mongwe wa tlaleletso go diragatsa taolelo ya tiragatso ya molao. NGB e na le Dithata tsa go -

- tlhoma batlhatlhobi go pateletsa molao wa go betšha;
- tlhoma batlhatlhobi go dira ditlhatlhobo le dipatlisiso;
- dira dipatlisiso le go atlanegisa gore go tsewe diphenyo tse di seng ka fa molaong.

NGB e tlhomile botsalano le ditheo tse dingwe tsa tiragatso ya molao tse di dirang mo Thulaganyong ya Tshiamiso ya Bosenyi go kopanya maiteko e dirisa bothati jwa peomolao go samagana le go betšha go go seng ka fa molaong. Setlhopha sa NGB sa tiragatso ya molao se ka kopiwa go thusa PLA nngwe le nngwe e e kgaratlhelang go dira gore go seka ga betšhiwa ka tsela e e seng ya molao e e dirwang mo taolong ya semolao ya di-PLA.

Makoa

Nngwe ya makoa a a botlhokwa thata a NGB ke taolo ya yona e e lekanyeditsweng ya go ikobela melao ya di-PLA ka tlhamalalo. Le fa NGB e na le dithata tsa go tlhokomela le go sekaseka kobamelo ya melao ya di-PLA le ya NGA le ya diporofense, ga e na thata ya go rarabolola ka tlhamalalo dintlha tsa go sa

obamele melao kgotsa go otlhaya di-PLA tse di palelwang ke go fitlhelela maemo a taolo. Mo boemong jwa seo, boikarabelo jono bo wela ka fa tlase ga mmono wa NGPC, jo go tswa mo hisitoring bo ntseng bo sa atlege mo go samaganeng le dintlha tseno.

Go na le tlhalelo ya boipuso go samagana le go betšha go go seng ka fa molaong jaaka fa NGB e tlhoka gore batlhatlhobi ba PLA ba nne teng le ditheo tse dingwe tsa tiragatso ya molao go dira ditseraganyo tsa tiragatso ya molao ya NGA go ya ka karolo 77 ya NGA.

Ditšhono

Thulaganyokgolo ya Bosetšhaba ya go Tlhokomela ka Seileketeroniki ya NGB (NCEMS), e ga jaana e dirisiwang go tlhokomela lekala la Motšhine o o Lekanyeditsweng wa Dituelo (LPM), e tlamela ka sediriswa sa nako ya nnete go latedisa ditiro tsa go betšha le go dira letseno. Thulaganyo eno e ka nna ya atolosediswa kwa mekgweng e mengwe ya go betšha e e fetang ya LPM, e e jaaka dikhasino, dibingo le mafelo a go betšha. Seno se tla tokafatsa ponatshego ka gore NGB e ka kgona go nna le taolo e e Botoka ya ditiro tsotlhe tsa go betšha mo nageng yotlhe. E ne e tla dira gore go nne le kgonagalo ya gore go nne le tlhokomelo ya nako ya nnete ya letseno go ralala dikarolo tse di farologaneng le go thusa go lemoga go sa siama kgotsa go sa bege sentle le go thusa go oketsa kokoano ya makgetho a go betšha le makgethwana.

Go dira gore go betšha go nne ka fa molaong le go go laola go naya NGB tšhono e kgolo ya go gapa mmara o o golang fa e ntse e sireletsa bareki le go oketsa letseno la puso. Ga jaana, bontsi jwa mmara wa go betšha bo dira kwa ntle ga taolo e e gagametseng

ya semolao, ka bakwadi ba dibuka ba ba nang le dilaesense tsa diporofense ba ba neelang ditirelo tsa go betšha mo maranyaneng tse di sa tsenngwang ka botlalo mo letlhomesong la semolao la bosetšhaba. Go dira gore go betšha go nne ka fa molaong, ka jalo, go ka nna ga tlhokega gore go nne le thulaganyo e e tlhomameng ya go laola kgwebo ya go betšha, segolobogolo dikhasino tsa mo maranyaneng, e e ka bulelang batho ba ba sa tswang go tsena mo kgwebong eno e e duelang madi a mantsi.

Go dira gore go betšha le ba bangwe go nne mo molaong go ka neela NGB taolo e e oketsegileng mo dikgatong tsa tshireletso ya bareki. Ditheo tsa go betšha tse di nang le dilaesense di tla tlhoka go tsenya tirisong didiriswa tsa go betšha tse di nang le maikarabelo, tse di jaaka mananeo a go itlhaola, ditekanyetso tsa dipeeletso, le go netefatsa dingwaga, go netefatsa gore babetšhi ba mo maranyaneng ba sireleditswe. Seno se tla thusa go fokotsa dikotsi tsa bothata jwa go betšha mo maranyaneng, mo babetšhi ba ka nnang ba tshwakgolwa ke diokobatsi.

Tlhabololo ya letlhomeso la bosetšhaba la semolao le ka ngoka batho ba bašwa ba ba tsenang mo mmarakeng mme se se tla rotloetsa kgaisano e kgolo, boitshimolole, le go faraologana ga mebaraka, go tlisa ditlhagiswa tse dišwa le ditirelo mo lekaleng la go betšha. Ditheo tse dišwa tsa go betšha di ka tlisa dipeeletso tse di oketsegileng, go tlhama ditiro le boitlhamedi jwa thekenoloji mo intasetering.

Ga jaana, mo metshamekong ya go betšha go duedisiwa lekgetho le le kwa tlase go na le la go betšha mo dikhasinong. E re ka go

betšha mo metshamekong go oketsega ka lobelo lo logolo thata, puso e ka nna ya tlhoma makgetho a a kwa godimo thata mo ditirong tseno. Seno se ka oketsa letseno la lekgetho go tswa mo lekaleng le go lebeletsweng gore le tla gola thata, go letla puso go kokoanya karolo ya yona ya lekgetho go tswa mo mmarakeng ono o o golang. Puso gape e ka letlelela metshameko ya go betšha e e tsamaisanang le batho ba bangwe go letla batho ba ba betšhang go tsena mo mmarakeng o o golang o o laolwang go na le go betšha le batho ba ba betšhang ka tsela e e sa dumalaneng le molao ba ba dirang metshameko ya go betšha e e tsamaisanang le batho ba bangwe, eleng selo se se dirang gore go se ka ga nna le letseno le le lekaneng le go sireletsa bareki.

Tsamaiso ya bosupa ya puso ya temokerasi ya Aforika Borwa e tlhola tlhotlhetso e e ntšhwafaditsweng ya go samagana le dikgwetlho tsa popegotheo le tsa peomolao tse di amang balaodi ba go betšha, ditheo tsa go betšha le babetšhi.

NGB e na le tšhono ya go dirisa thata ya balaodi ba bangwe, mekgatlho ya tiragatso, batlamedi ba ditirelo tsa maranyane, dibanka le mekgatlho e mengwe ya semolao ka go dirisana mmogo mo mererong ya kgatlhego e e tshwanang. Tseno di akaretsa, gareng ga tse dingwe, go tlhoma mogopolo mo ditiragalong tse dingwe tse di amanang le go betšha tse di jaaka go tlhatswa madi le go duelela bosenyi mmogo le go betšha go go seng ka fa molaong. NGB e na le tšhono ya go saena di-MOU le ditheo tse di maleba go fitlhelela taolelo ya yona.

Matshosetsi

Go sa direng ga NGPC go tshosetsa thata

NGB mo go kgoneng ga yona ga go rarabolola dikgotlhang tsa botlhokwa tsa molao le go dira gore molao o obamelwe. NGPC e na le maikarabelo a go rarabolola dikgotlhang magareng ga ditheo tsa bosetšhaba le tsa diporofense tse di laolang, le go se nne le seabe ga yona mo go reng go seka ga rarabololwa mathata a a masisi a go ikobela melao le a go dira melao.

NGB e ikaegile ka NGPC go rarabolola mathata a go sa ikobele melao a a lemogilweng mo PLA mme fa go se na dikopano tsa ka metlha tsa NGPC, mathata a go ikobela melao a nna a sa rarabololwa, mme seno se dira gore go nne le go tlhoka tumalano mo tseleng e melao ya go betšha e dirisiwang le go diragadiwa ka yona mo diporofenseng tse di farologaneng.

Go palelwa ke go rarabolola dikgotlhang le di-PLA go koafatsa taolo ya NGB, go dira gore go nne le melao e e kgaogantsweng e diporofense di ka tlhalosang kgotsa tsa dirisang melao ya bosetšhaba ya go betšha ka ditsela tse di farologaneng. Seno se dira gore go nne le go sa dumalaneng mo melaong e e laolang, eleng se se dirang gore letlhomiso la bosetšhaba la go betšha le nne mo kotsing le go feta.

Go tswela go nna teng ga ditheo tsa go betšha tse di senang dilaesense le tse di seng ka fa molaong go tshosetsa thata bothokgami jwa intaseteri. Go na le go diega ga go fetola melao e e tlhokegang go thibela, go lemoga le go otlhaya batho ba ba betšhang ka tsela e e seng ka fa molaong.

1.2.2 Tshakatsheko ya TOWS

NGB e ka kopanya maatla le makoa a yona le ditšhono le matshosetsi a a mo tikologong

ya kwa ntle go tlhama ditogamaano tsa go laola intaseteri ya go betšha.

NGB e tla dirisa thata ya taolo ya go lekola šere ya mmara le maitsholo a mmara mmogo le go lekola mekgwa ya loago le ikonomi ya go betšha mo rephabileking go aga naga e e nang le bokgoni mo go laoleng go betšha ka go tsenya letsogo mo setheong sa kitso ya go betšha le go laola le go tsaya ditshwetso tsa peeletso.

NGB e ka kgona go rarabolola dikgotlhang tsa taolosemolao magareng ga bolaodi jwa bosetšhaba le jwa diporofense ka go dirisa thata ya yona go buelela thulaganyo ya bosetšhaba ya go rebola dilaesense tsa go betšha.

Seno se ne se tla netefatsa gore go nna le tlhomamo mo tseleng e ditiro tsa go betšha di laolwang ka yona le go thibela ditheo tse di nang le dilaesense tsa diporofense go dirisa mebaraka ya mo maranyaneng di sa ikobele melawana ya bosetšhaba.

NGB e ikaelela go matlafatsa bokgoni jwa puso ka go dirisa taolo ya yona ya taolo go tokafatsa tlhokomelo ya di-PLA le go netefatsa taolo e e atlegileng go ralala lekala la go betšha.

Ka go dirisa NCEMS, NGB e tla tokafatsa go ela tlhoko le taolo ya lekala la LPM, go tsaya tshedimosetso e e botlhokwa ka ga go dira lotseno, go tsenngwa ga Metšhine, le kabo ya mafelo a go betšha go itsise ditshwetso tsa pholisi. NGB e tla oketsa ditšhono tsa ditiro le go boloka ditiro ka go thapa le go tsamaisa setheo sa NCEMS.

NGA e matlafatsa NGB go dira dipatlisiso ka diphenyo tse di seng ka fa molaong, le dipelo tse di bonweng go tswa mo ditirong tsa go betšha gore di tle di tsewe ke Puso. Ka go fetsa dipatlisiso tsa dipego tsa dipheyo

tse di seng mo molaong, ka jalo go na le kgonagalo ya diranta tse di fetang dimilione di le tlhano (R5 000 000.00) go tsewa ke Puso.

NGB e tla nna le seabe mo go ageng puso e e nang le bokgoni mo taolong ya go betšha ka go dirisa taolo ya yona ya taolo go tlamela ka lenaneo la thuto ya setšhaba le le anameng go rotloetsa matsholo a go tsibosa setšhaba le go ruta bareki ka ga dikotsi le melemo ya go betšha.

NGB e tla dirisa lenaneo la yona la thuto ya setšhaba ya Bosetšhaba go fitlhelela bareetsi ba bantsi le go dirisana le mekgatlho e mengwe e e nang le ditaolelo tse di amanang le go tlhabolola baagi ba ba nang le kitso e e botoka le ba ba nang le maikarabelo.

NGB e itlamile go samagana le diphetogo ka go reka dithoto le ditirelo tse di tlhagisiwang mo gae ke ditheo tsa batho bantsho.

KAROLO C: GO LEKANYA TIRAGATSO YA RONA

1. Tshedimosetso ya Tiro ya Setheo

Ngwaga wa kgwebo wa 2025/26 ke ngwaga wa ntlha wa go tsenya tirisong Lenaane la Ditogamaano la dingwaga di le tlhano la NGB, mmogo le Lenaane la Tiro la Ngwaga le Ngwaga (APP) la FY2025/26 – 2027/28. Go tsenya tirisong maano ano, NGB e ne ya tlhama polelo ya patlisiso e e neng e tla lekanyediwa ka dipoelo tse di farologaneng. Dipoelo tseno di tsamaisana le dikarolo tsa tiro ya setheo tse di leng botlhokwa go fitlhelela taolelo ya NGB.

1.1 Polelo ya Bothata

NGB e siamisitse leano la yona la paka ya dingwaga di le tlhano le polelo e e latelang ya botlhokwa jwa patlisiso:

“Intaseteri e e laolwang ya go betšha e e lekalekanyang dipoelo tsa ikonomi le tshireletso ya babetšhi”

Lenaane leno la Togamaano le tla tsenngwa tirisong ka mananeo a le mane a a dirang mo NGB ka tsela e e latelang:

- Lenaneo 1: Taolo ya Metshameko le Kobamelomelao.
- Lenaneo 2: Tiragatsomolao
- Lenaneo 3: Ditirelo tsa Kgwebo le Patlisiso
- Lenaneo la 4: Matlole le Theko

Ditlapele tsa togamaano tsa Lephata la Taolo ya Metshameko le Kobamelomelao (GCCD) ke taolo ya metshameko le kobamelomelao. GCCD e batla go netefatsa gore di-PLA di obamela melao fa di ntsha dilaesense le go sekasekwa go ya ka dikarolo 33, le 34 di buisiwa mmogo le

karolo 66 ya NGA. GCCD e tswelela go rotloetsa phetogo mo intasetering ya go betšha ka tlhokomelo e e matlafaditsweng ya taolo mo intasetering ya go betšha le go tshola direjisetara tsa bosetšhaba tsa go betšha.

Setlapele sa togamaano sa Kgapeletso ya tiragatsomolao ke go dira le go matlafatsa kgapeletso ya tiragatsomolao mo go betšheng go go thibetsweng le ditiro tse di thibetsweng.

Setlapele sa togamaano sa Lephata la Ditirelo tsa Dikgwebo le Patlisiso (CSRD) ke go dirisa tshedimosetso e e farologaneng, dipatlisiso le dintlha tse di tseneletseng go sedimosa go tsaya ditshwetso le go tlamela ka kgakololo ka ga mmaraaka wa go betšha le maitsholo a go betšha ka yona nako eo go rotloetsa go tsaya karolo ga bannaleseabe ba ba tsibogelang setšhaba go dira ditshwetso tse di babalesegileng, tse di nang le kitso ka ga go betšha. Seno se ntse se netefadiwa gore setlamo se obamela melao e e maleba, melawanataolo, le melawana ya maitsholo a a siameng, le go tlamela ka ditirelo tse di botlhokwa. CSRD e tlamela ka patlisiso e e nang le bosupi jwa go betšha jo bo kgothaletsang ditshwetso tse di nang le maikarabelo go lemoga mosola wa ikonomi le loago le tshegetso le dipoelo tsa loago.

Kwa bofelong, setlapele sa ditogamaano sa Lefapha la Matlole le Theko (FPD) ke go tokafatsa taolo ya keetane ya matlole le tlamelo, mme ditlamorago tsa yona e tla nna tsa matlole a a siameng le go dira sentle mo dithulaganyong tsa theko le

mitsamaiso tse di kgontshang setlamo go
ikobela PFMA, le molao o o maleba le go
dira sentle.

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

Polelo ya Bothata	Intaseteri e e laolwang ya go betšha e e lekalekanyang dipolelo tsa ikonomi le tshireletso ya mobetšhi
--------------------------	--

1.2 Go lekanya dipolelo tsa rona

MTDP setlapele: Kgolo ya ikonomi e e akaretsang botlhe le go tlhama ditiro				
#	Polelo	Sesupa Polelo	Motheo	Se se ikaeletsweng mo dingwageng di le tlhano
1.	Ditiro tse di tlhofaditsweng tse di tsweditweng tsa ditlhokego tsa intaseteri le kgaisano ya ikonomi	Ditiro di tsweditweng ka go thapiwa ga setheo sa NCEMS	Sesupo se sešwa	Ditiro tse 30 tse di tsweditweng ngwaga le ngwaga ka go thapiwa ga setheo sa NCEMS
2.	Go ipaakanyetsa tiro	Ditšhono tsa tiro mo mananeong a ditiro a setšhaba	Sesupo se sešwa	Ditšhono tse 10 tsa ditiro
3..	Go dirwa letseno go go tlhofaditsweng mo ikonoming ka go beeletsa mo NCEMS ya lekala la LPM	Go dirwa ga letseno mo lekaleng la LPM	Letseno le le fopholediwang la dibilione di le R2.1 tse di dirilweng mo lekaleng la LPM	Dibilione di le R12.5 tsa letseno le le dirilweng mo lekaleng la LPM
4.	Diphetogo tsa mmara tse di tlhotlhelediwa ke tshedimosetso mo intasetering ya go betšha gore go dirwe ditshwetso ka kitso	Šere ya mmara e e tlhokometsweng le boitshwara jwa mmara jwa makala a le mane (4) mo intasetering ya go betšha	NGB e phasaladitse Dipegelo tsa Tiro ya Lekala la go Betšha di le thataro (6) tsa dingwaga tse di latelang tsa matlole: • FY2018/19; • FY2019/20; • FY2020/21; • FY2021/22; • FY2022/23; le • FY2023/24	Diphasalatso di le tlhano (5) tsa ngwaga le ngwaga tse di buang ka temogo ya diphetogo tsa mebaraka mo intasetering ya go betšha gore go dirwe ditshwetso ka kitso
5.	Peeletso e e okeditweng mo lekaleng la LPM	Patlisiso e e theilweng mo bosuping e e dirilweng ka ga kabo e e laetsweng ya di-LPM mo diporofenseng tse nne	Pegelo e le nngwe (1) ya kgakololo e e theilweng mo bosuping ka ga ditlamorago tsa go betšha	Dipegelo di le tlhano (5) tsa dikgakololo tse di theilweng mo bosuping ka ga ditlamorago tsa go betšha
MTDP setlapele: Kgolo ya ikonomi e e akaretsang botlhe le go tlhama ditiro				
#	Polelo	Sesupa Polelo	Motheo	Se se ikaeletsweng mo dingwageng di le tlhano

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

6.	Maikemisetso a go dirisa madi mo thekong ya dithoto le ditirelo tsa selegae go etleetsa kgolo e e tswelelang ya ikonomi	Palogotlhe ya boleng jo bo ikaeletseng go reka dithoto le ditirelo tsa selegae	Go phopholediswa gore dimilione di le R187,8 di dirisitswe mo thekong ya dithoto le ditirelo	Dimilione di le R800 di ikemiseditse go reka dithoto le ditirelo tsa selegae
----	---	--	--	--

7.	Maikemisetso a go dirisa madi mo thekong ya dithoto le ditirelo mo ditheong tsa bantsho go tokafatsa tlhabololo ya batlamedi ba dithoto le go akarediwa ga ikonomi	Palogotlhe ya boleng jwa madi a a dirisitsweng go reka dithoto le ditirelo tse di rekilweng mo ditheong tsa bantsho	Go fopholediswa gore go dirisitswe dimilione di le R191,4 mo dithotong le mo ditirelong tse di rekilweng mo ditheong tsa bantsho	Go dirisitswe madi a kana ka dimilione di le R600 mo dithotong le mo ditirelong tse di rekilweng mo ditheong tsa bantsho
----	--	---	--	--

MTDP setlapele: Puso e e nang le bokgoni, e e nang le maitsholo a a siameng, le seemo sa tlhabololo

#	Poelo	Sesupa Poelo	Motheo	Se se ikaeletseng mo dingwageng di le tlhano
8.	Taolo e e tokafaditsweng ya intaseteri ya go betšha go tlhotlheletsa tlhabololo ya pholisi ya go betšha	Kobamelo ya taolo e e sekasekilweng mo intasetering ya go betšha	Sesupo se sešwa	Dikitsiso tsa taolo tse di rebotsweng di le masome a manè le botlhano (45) tsa tshekatsheko
9.	Phokotso ya Thulaganyo e telele	Nako e e fokoditsweng ya go fetsa dipatlisiso tsa go betšha go go seng ka fa molaong	Sesupo se sešwa	Dipatlisiso tse di konoseditsweng tsa go betšha go go seng ka fa molaong ka fa tlase ga malatsi a le masome a mabedi le botlhano (25)
10.	Tshireletso ya intaseteri e e laolwang ya go betšha	Ditseraganyo tsa go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong	Masome a mabedi (20) a ditseraganyo tsa tlhotlheletso tsa go sireletsa intaseteri ya go go betšha di dirilwe	Ditseraganyo di le masome a robedi (80) go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong
11.	Tsiboso ya setšhaba e e feteletseng go ruta le go itsise batho ka ditlamorago tse di kotsi tsa go betšha	Lenaneo la thuto ka kakaretso la setšhaba le le tsentsweng tirisong ka ga dikotsi le ditlamorago tsa go betšha mo ikonoming le loago	Ditseraganyo di le masome a maratano le bobedi (62) tsa go fitlhelela baagi go itsise le go ruta baagi ka ditlamorago tse di kotsi tsa go betšha	Ditseraganyo tsa go fitlhelela baagi di le makgolo a mabedi ¹ (200) go itsise le go ruta baagi ka ditlamorago tse di kotsi tsa go betšha

¹ NGB e ikaeletse go fitlhelela batho ba le milione e le nngwe (1) ka namana mo ditseraganyong tsa go fitlhelela baagi le mo matsholong a bobegakgang go raya gore Kgaso ya TV, bareetsi ba diyalemoya, diphasalatso tsa bobekgang jj

1.3 Tlhaloso ya Tiro e e Rulagantsweng mo Dingwageng di le Tlhano (5) tsa Paka ya Thulaganyo

Seabe sa dipoelo mo go fitlheleleng maikaelelo a Lenaane la Tlhabololo la Pakagare (MTDP) le taolelo ya NGB go akaretsa, fa go tlhokega, ditlapele tsa basadi, baša le digole.

Bokgoni jwa NGB jwa go tlhohofatsa go boloka ditiro ka go tlhoma setheo sa NCEMS bo tla netefatsa gore bontsi jwa batho bo na le letseno le le tlhomameng le le fokotsang botlhokatiro le go tlhoka tekatekano.

NGB e ikaelela go tlamela ka ditšhono tsa tiro tse di nang le bokao tse di ka tshedising motho lobaka ka go tlhohofatsa mananeo a go ithuta tiro le go ithuta o ntse o dira.

NCEMS e kgontsha taolo le tlhokomelo e e siameng ya lekala la LPM. Ka go beeletsa mo thulaganyong eo, bolaodi jwa go betšha bo rotloetsa go dira dilo mo pontsheng, boikarabelo, le tokafatso ya kokoanyo ya letseno, go letla kobamelo e e botoka ya melao ya lekgetho le go dira letseno le le ntsi la ditirelo tsa setšhaba. Letseno le le okeditsweng le ka beelediwa gape mo diporojekeng tse di botlhokwa tsa mafaratlhatlha a setšhaba, boitekanelo, le thuto, go rotloetsa go tlhomama ga ikonomi mo pakeng e telele le go nna le seabe mo tlhabololong le kgolo ya ikonomi.

Phitlhelelo ya go rotloetsa phetogo ya ikonomi ke NGB e tla tsweletsa tekatekano le go akaretsa ditlhopha tse di kgaphetsweng kwa thoko mo intasetering

ya go betšha le go atolosa go tsaya karolo ga bona ya ikonomi.

Ka go tokafatsa diphetogo tsa semolao le tsa taolo mo intasetering ya go betšha, NGB e ikaeletse go thusa go fokotsa tiro e e bokete ya puso go dira gore go nne motlhofo go dira kgwebo le go rotloetsa kgolo e e akaretsang botlhe.

Go tokafatsa taolo ya intaseteri ya go betšha go kaela tlhabololo ya pholisi ya go betšha ka go tlamela ka kgakololo e e nang le taolo go netefatsa gore dipholisi le melao e e laolang intaseteri ya go betšha e tsamaisana le maikaelelo a tlhabololo ya naga e e tokafatsang bokgoni jwa puso.

NGB e tla rotloetsa ikonomi ya selegae go nna le seabe mo kgolong e e tswelelang, ka go dira jalo e nna le seabe se segolo mo go fitlheleleng kgolo e e akaretsang botlhe mo ikonoming. Go tshegetsa madirelo a selegae ka go reka go tla rotloetsa ikonomi ya selegae ka go dira gore go nne le tlhokego ya ditlhagiswa le ditirelo tsa selegae. Seno le sona se ka dira gore go nne le ditiro tse di oketsegileng tsa ikonomi, go tlhamiwa ga ditiro le go nna le letseno mo nageng.

Ka go batlisisa le go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong, NGB e thusa go

sireletsa bothokgami jwa madirelo a a letleletsweng a go betšha, e tlhomamisa gore go na le maemo a a lekanang a go betšha mo ditheong tse di letleletsweng tsa go betšha. Seno se dira gore babeeletsi ba nne le tshepo, se dira gore go nne le dipeeletso tse di oketsegileng le go atolosa lekala leno.

Maiteko a go dira gore melao ya go betšha e tshwane, a tseneletse mo go direng gore melao le ditekanyetso di tsamaisane le tsa intaseteri eno, go dira gore go nne le tikologo e e dirang gore go nne le dipeeletso, go rotloetsa go tlhamiwa ga ditiro le go tlhomamisa gore go nna le kgolo ya ikonomi e e tla nnelang ruri.

Ka go naya babeeletsi tshedimosetso e e ikanyegang le e e nepagetseng ka ga intaseteri, molaodi o rotloetsa temogo e e theilweng mo tshedimosetsong go dira ditshwetso tse di nang le kitso. Seno se felela ka gore go abelwe metswedi ya madi ka tsela e e nang le matswela, go tsena ga madi a mantsi go oketsege, le go atolosiwa ga madirelo, mme seno se felele ka gore go tlhomiwe ditiro le gore ikonomi e gole.

Tlhaloso ya dilo tse di dirang gore go nne le kgonagalo ya go thusa go fitlhelela maikaelelo a dingwaga tse tlhano

Dilo tse di botlhokwa tse di tla thusang gore go fitlhelelwe mekgele ya dingwaga tse tlhano (5) e tla nna go nna le didiriswa tse di lekaneng tsa madi, thekenoloji le badiri ba ba nang le bokgoni le ba ba nang le bokgoni jwa segompiano jo bo tsamaisanang le intaseteri ya go betšha.

NCEMS e tla dira gore NGB e nne le letseno le legolo, mme ka go dira jalo e tla nna motsereganyi yo mogolo wa go reka dithoto le ditirelo tse di dirilweng mo gae go tswa

mo ditheong tsa bantsho.

NCEMS e e dirang e tla tlhomamisa gore metšhine le didiriswa tsa go betšha di tlhokomelwa sentle mo lekaleng la LPM. Direkoto tse di dirang tsa bosetšhaba di tla netefatsa go lekola ka manontlhotlho Metšhine ya go betšha le didiriswa tse di tlisiwang mo Aforika Borwa, go abelana tshedimosetso, dipegelo tsa boikanyego le rejisetara ya batho ba ba sa akarediawang. NCEMS e tla dira gore NGB e dirise madi a mantsi go gaisa, ka jalo e tla nna yona e e tla kgontshang go reka dithoto le ditirelo tsa selegae go tswa mo ditheong tsa bantsho.

Tlhaloso ya dipoelo tsa go nna le seabe mo go fitlheleleng ditlamorago tse di ikaeletsweng

Dipoelo tseno di tla dira gore go nne le intaseteri ya go betšha e e laolwang sentle, e e akaretsang batho botlhe le e e tla dirwang gore e tswelele pele. Kgolo ya ikonomi e fitlhelelwa ka go tlhola ditiro, go dira dipeeletso le go fetola maemo a ikonomi, fa babetšhi ba sirelediwa ka go nna le taolo e e gagametseng ya semolao, thuto ya setšhaba le ka go nna le melao e e diretsweng go dira gore go betšhiwe ka tsela e e siameng le ka maikarabelo.

Go tsamaelana le Pholisi ya Bosetšhaba ya Intaseteri ya 2025

Dtic e na le Pholisi ya Diintaseteri e e batlang go fetola sebopego le tsela ya kgolo ya ikonomi ka go dirisa dintlha tse tharo tse di botlhokwa eleng go fokotsa dikhabone, go farologanya le go dirisa didiriswa tsa dijithale. Go rotloetsa pharologano mo Aforika Borwa, go botlhokwa go tlhotlheletsa dipeeletso, diphetogo tsa taolo le dikamano go rotloetsa go oketsa boleng mo ikonoming ya selegae.

NGB ka jalo e tsamaelana le karolo e ntšhwa ya Togamaano ya Pholisi ya Diintaseteri tsa Lenaane la Pharologano go:

- Boleng jotlhe jo bo ikaeletseng go reka dithoto le ditirelo tsa selegae; le
- Palogotlhe ya ditshenyegelo tsa dithoto le ditirelo tse di rekilweng go tswa mo ditheong tsa bantsho.

Maikemisetso a paka ya MTDP, go reka dithoto le ditirelo tsa selegae tsa dimilione di le R800 a thusa go tlabolola le go tshegetsa madirelo a selegae a go dira le ditirelo ka go netefatsa gore go na le tlhokego ya dithoto tse di tlhagisitsweng mo gae go tlhola ditiro. Go abelana ka dimilione di le R600 tse di tswang mo ditheong tsa bantsho go reka dithoto le ditirelo, go rotloetsa go akaretsa batho botlhe, tekatekano le phetogo mo ikonoming. Ka go dira gore dithoto le ditirelo tsa selegae e nne tsona di tlang pele, mekgele eno e thusa go fokotsa go ikaega ka dilwana tse di rekwang kwa dinageng disele, ka go dira jalo e dira gore madirelo a go betšha a se ka a ikaega thata ka batlamedi ba dinaga disele.

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

2. Dikotsi tsa dikônôkônô le diphokotso

#	Dipoelo	Sesupa Poelo	Dikotsi tsa dikônôkônô	Diphokotso tsa Dikotsi
1.	Ditiro tse di tlhofofaditsweng di tsweditse go ya ka ditlhokego tsa intaseteri le kgaisano ya ikonomi	Ditiro tse di tsweditse ka go thapiwa ga setheo sa NCEMS	Go palelwa ke go tsweditse ditiro ka ntlha ya setheo sa NCEMS go tloa molao wa SLC mo go bakileng phediso ya konteraka le tathegelo ya ditiro tse dintsi	Botsamaisi jwa konteraka ya NCEMS le SLC ka dikopano tsa kgwedi le kgwedi
2.	Go ipaakanyetsa tiro	Ditšhono tsa tiro ka mananeo a go ithuta tiro le go ithuta o ntse o dira	Kabo e e sa lekalekaneng ya ditšhono tsa ditiro ya NGB ka ntlha ya go tlhoka madi a go tsenya tirisong lenaneo le le feditseng ka go palelwa ke go matlafatsa bašwa	Konosetso ya MOU le Lekala la Ditirelo tsa Setšhaba-Bothati jwa Thuto le Katiso (PSETA)
3.	Tiro e e tlhofofaditsweng ya letseno mo ikonoming ka go beeletsa mo NCEMS ya lekala la LPM	Tiro ya letseno mo lekaleng la LPM	Go nna teng ga mmara o o seng wa semmuso mo intasetering ya go betšha ka ntlha ya go tlamela ka ditlhaswa le ditirelo tsa go betšha tse di sa tsamaisaneng le melao ya babetšhi mo go bakileng dipeetso tse di lekanyeditse mo intasetering ya go betšha	- Dikitsiso tsa kobamelomelao tse di reboletse di-PLA - Go tswela go dirisana le NRCS, SABS le di-PLA - Go dira tshekatsheko ya setegeniki ya ditlhaswa tsa go betšha go supa ditlhaswa tse di sa tsamaisaneng le melao le go tlhofatsa go tloswa ga tsona mo mmarakeng
4.	Molawantaolo o o tokafaditsweng wa intaseteri ya go betšha go tlhotlheletsa tlhabololo ya pholisi ya go betšha	Taolo ya kobamelomelao e e sekasekilweng mo intasetering ya go betšha	Go tlhoka tisanommogo ga di-PLA ka ntlha ya bokgoni jwa go dira melao ka nako e le nngwe mo go bakileng go tlhoka tsamaisano le pholisi ya bosetšhaba ya go betšha le molao wa bosetšhaba	- Go tswela go gakolola dtic ka ga ditlhabololo mo intasetering ya go betšha gore go nne le tsereganyo mo pholiseng - Go tsenya tirisong lenaane la ngwaga le ngwaga la tshekatsheko ya tlhokomelo ya kobamelo - Tlhaletsano ya ka metlha le e e tokafaditsweng le di-PLA

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

			• Intaseteri ya go betšha e e sa ikobeleng melao ka ntlha ya go tlhoka tshwaragano le go tlhomama mo go tsenyeng tirisong ga molao wa go betšha, mme seno se feletsa se bakile go tlhoka boitshepo mo taolong ya intaseteri .	• Go bitsa Molao wa Letlhomeso la Dikamano Magareng ga Dipuso • Go rebola dikitsiso tsa tlhalelo ka go sa obamele melao ya di-PLA • Go dirisana le di-PLA ka nako ya go tlhokomela kobamelo ya kgato ya pele ya thulaganyo
--	--	--	---	--

#	Dipoelo	Sesupa Poelo	Dikotsi tsa dikônôkônô	Diphokotso tsa Dikotsi
5.	• Phokotso ya Thulaganyo e telele	• Nako e e fokoditsweng ya go fetsa dipatlisiso ka go betšha go go seng ka fa molaong	• Ditiago tsa go romela diphenyo tse di seng ka fa molaong go tswa mo go betšheng go go seng ka fa molaong ka ntlha ya tshedimosetso e e sa felelang e e amogetsweng go tswa mo ditheong tse di begang tse di feletsang di palelwa ke go diragatsa taolelo ya go romela diphenyo tse di seng ka fa molaong ka go tsewa ke puso kgotsa go busediwa babetšhi	• Go dirisana le ditheo tse di romelang madi mo go supeng ditiro tse di belaetsang tse di seng ka fa molaong tsa go betšha • Go tsenya tirisong ditsamaiso tse di tlwaelegileng tsa diphenyo tsa go betšha tse di seng ka fa molaong • Kopo ya tirelo e e fetotsweng ka e nngwe ya babetšhi ba ba sa kgoneng go latedisiwa • Setheo go romela dikopo tsa merero ya S16 e e sa kgoneng go latedisiwa
6.	• Tshireletso ya intaseteri e e laolwang ya go betšha	• Ditsereganyo tsa go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong	• Go sa lekane le go sa simololwe ka dipatlisiso, dikitsiso le dikgato tsa semolao go sireletsa intaseteri ya go betšha kgatllhanong le ditiro tse di seng ka fa molaong ka ntlha ya go palelwa ke go dirisana le bothati jo bo maleba mo go feletsang ka tatlhegelo ya letseno mo letloleng • Koketsego ya go tsaya karolo mo ditirong tsa go betšha ka maranyane le koketsego ya mo ditheong tse di seng ka fa molaong tsa go betšha mo maranyaneng ka ntlha ya go tlhotlheletsa babetšhi le go nolofatsa phitlhelelo ya go betšha mo maranyaneng mo go feletsang ka	• Go tsenya tirisong ditsereganyo tsa tiragatso kgatllhanong le ditheo tsa go betšha tse di seng ka fa molaong • Go dirisana mo kotareng le balaodi ba ba maleba le batlamedi ba ditirelo tsa neteweke go thibela go tsena mo diwebosaeteng tsa go betšha tse di seng ka fa molaong

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

			tatlhegelo ya letseno mo intasetering e e laolwang ya go betšha	
7.	• Temogo e e theilweng mo tshedimosetsong ya diphetogo tsa mebaraka mo intasetering ya go betšha gore go dirwe ditshwetso ka kitso	• Šere ya mmara e e tlhokometsweng le boitshwaro jwa mmara jwa makala a mane (4) mo intasetering ya go betšha	• Go palelwa ke go bega diphetogo tsa go betšha ka nepo le ka tsela e e ikanyegang ka ntlha ya tshedimosetso e e sa nepagalang le e e sa felelang e e neetsweng ke PLA ka ga intaseteri ya go betšha mo go feleditseng ka kgakololo e e sa siamang e e neetsweng ka ga intaseteri ya go betšha .	• Go dira tshekatsheko ya tiro ya lekala la go betšha o dirisa metswedi ya tshedimosetso ya bobedi • Go dirisana le di-PLA ka go tlhomamisa tshedimosetso e e sa felelang le e e sa nepagalang • Go dira boruni jwa dipalopalo tsa go betšha ngwaga le ngwaga
8.	• Dipeeletso tse di oketsegileng mo lekaleng la LPM	• Patlisiso e e nang le bosupi e e dirilweng ka kabo e nngwe e e laetsweng ya di-LPM mo diporofenseng tse nne	• Go palelwa ke go dira dipatlisiso tse di theilweng mo bosuping jwa maitemogelo le go lekanya ditlamorago tsa ikonomi le loago tsa intaseteri ya go betšha	• Patlisiso e e tsweleng go dirisa metswedi ya tshedimosetso ya bobedi.

#	Dipoelo	Sesupa Poelo	Dikotsi tsa dikônôkônô	Diphokotso tsa Dikotsi
			ka ntlha ya go tsaya letlhakore ga patlisiso mo go feletsang go baka go tsaya ditshwetso tsa pholisi go go sa siamang	
9.	• Koketso ya tsiboso ya setšhaba go ruta le go itsise batho ka ditlamorago tse di kotsi tsa go betšha	• Lenaneno le le tsentsweng tirisong la thuto ka kakaretso la setšhaba ka ga dikotsi le ditlamorago tsa go betšha mo ikonoming le loago	• Batho ba ba senang kitso le ba ba sa rutegang ka ntlha ya tshedimosetso e e lekanyeditsweng ka ga go betšha go go ka fa molaong, go go nang le maikarabelo, go go pateletsang, le go go tshwakgolang go go feletsang ka go tsaya karolo mo mefuteng e e seng ka fa molaong ya go betšha	• Go tsenngwa tirisong go go tsweleng ga lenaneo la thuto ka kakaretso ya setšhaba le le tlhotlhelediwang ke patlisiso e e theilweng mo bosuping

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

10.	Maikemisetso a go reka dithoto le ditirelo tsa selegae go nna le seabe mo ikonoming ya selegae go bona kgolo e e tswelelang	Palogotlhe ya boleng jo bo ikemiseditseng go reka dithoto le ditirelo tsa selegae	Ditshenyegelo tse di lekanyeditsweng tsa dithoto le ditirelo tse di tlhagisiwang mo gae ka ntlha ya go tlhoka mmara wa selegae wa dithoto le ditirelo mo go feletsang go baka gore ditshenyegelo di tswela kwa ntle go batlamedi ba dinaga disele	Go baya mekgele e e rileng ya diteng tsa selegae mo dikopong tsa theko
11.	Maikemisetso a go dirisa madi mo thekong ya dithoto le ditirelo mo ditheong tsa bantsho go tokafatsa tlhabololo ya batlamedi ba ditirelo le go akaretsa ikonomi	Palogotlhe ya boleng jwa ditshenyegelo tse di dirisitsweng mo thekong ya dithoto le ditirelo tse di rekilweng mo ditheong tsa bantsho	Go palelwa ke go dirisa madi mo dithotong le mo ditirelong go tswa kwa ditheong tsa bantsho ka ntlha ya go tlhoka go nna teng ga dikgwebo tsa bantsho go tlamela ka dithoto le ditirelo tse di tlhokwang ke NGB mo go feletsang go baka go palelwa ke go fetola dithokego	Go baya mekgele e e rileng ya go dirisa madi mo ditheong tsa bantsho tse di kwadilweng mo Letloleng la Batlamedi la Matlôtlô a Bosetšhaba (CSD)

3. Lenaane la Matlole

Mo pakeng ya magareng, Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha e tla bona diperesente di le 14.4 tsa letseno la yona go tswa mo diphetisong tse di tswang kwa lekaleng, fa diperesente di le 82.2 di tla tswa mo Thulaganyong-kgolo ya Bosetšhaba ya go Tlhokomela ka Seileketeroniki. Tshalelo ya letseno, diperesente di le 3.4, e tla tswa mo letsenong la morokotso le la rente. Palogotlhe ya letseno e solofetswe go fokotsega go tswa go dimilione di le R273 mo go 2024/25 go ya go dimilione di le R260.8 mo go 2029/30, e emela phokotsego ya diperesente di le 4.5. Phokotso ya letseno le le akanyediwang e tsamaelana le maemo a a sa siamang a ikonomi a a itemogelwang ga jaana mo nageng.

3.1 Mekgwa ya Tlwaelo ya go Dirisa Madi

Ditshenyegelo tsa dithoto le ditirelo di rulaganyeditswe go fokotsega ka seelo sa palogare sa ngwaga le ngwaga sa diperesente di le 10.5, go tswa go dimilione di le R272.2 mo go 2024/25 go ya go dimilione di le R243.6 mo go 2029/30 go tsamaelana le phokotsego e e akanyediwang ya letseno. Dithoto le ditirelo di tla dira diperesente di le 75.3 tsa ditshenyegelo tsoitlhe mo pakeng ya magareng, tse bontsi jwa tsona di amanang le ditiro tsa nngwe ya direjisetara tsa bosetšhaba, eleng Thulaganyokgolo ya Bosetšhaba ya go Tlhokomela ka Seileketeroniki.

Daekeramo 1: Letseno le Ditshenyegelo

Dikete tsa diranta	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30
	DIPOELO TSE DI RUNNWENG			PHOPHOLETSO YA TEKANYETSOKABO					
Letseno									
Madi a a tswang dtic	35 928	36 477	33 152	34 641	35 790	37 189	39 211	40 779	41 187
Dituelo tsa botlhokomedi tsa NCEMS	221 049	247 257	236 384	225 249	220 032	219 000	215 000	213 000	211 000
Morokotso o o amogetsweng	2 521	5 918	7 195	5 779	5 880	5 640	5 520	5 400	5 400
letseno la rente	0	0	1 565	2 193	2 252	2 410	2 579	2 759	2 759
letseno le lengwe	400	311	0	4 700	0	0	0	0	0
Palogotlhe ya Letseno	259 898	289 963	278 296	272 562	263 954	264 239	262 310	261 938	260 346
Ditshenyegelo									
Ditshenyegelo tsa badiri	37 460	41 271	50 024	54 055	57 284	59 451	61 704	64 048	66 485
Go iphedisa le maeto	27	4 890	4 607	1 301	1 620	1 962	1 962	3 780	3 780
Ditshenyegelo tsa tsamaiso	8 786	11 441	11 974	11 915	11 054	8 254	6 274	7 208	7 268
Dituelo tsa ditirelo tsa NCEMS	182 482	206 012	196 795	187 120	179 726	169 725	163 725	154 425	150 225
Ditirelo tsa seporofešenala	3 598	6 784	9 556	11 541	8 609	7 461	6 961	8 099	8 099
Phokotsegoboleng	3 274	2 597	1 865	2 185	1 377	1 377	2 186	3 224	3 224
Ditshenyegelo tse dingwe tsa go dira	2 368	2 765	4 659	4 124	3 551	3 944	3 827	4 482	4 482
Palogotlhe ya Ditshenyegelo	237 995	275 760	279 480	272 241	263 221	252 174	246 639	245 266	243 563
Madi a a Setseng	21 903	14 203	-1 184	321	733	12 065	15 671	16 672	16 783

3.2 Botsamaisi jwa Dithoto le Dikoloto

Go solofetswe gore dithoto tsa NGB di tla lekana go duela melato yotlhe mo pakeng yotlhe ya MTEF. Dithoto tsotlhe tse di bonalang di na le inšorensense e e dirilweng ke motlamedi wa diinšorensense yo o kwadisitsweng yo o nang le seriti se sentle.

3.3 Diponeloapele tsa tiriso ya madi

Daekeramo 2: Diponeloapele tsa tiriso ya madi

Tlhaloso ya Tiriso ya Madi	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30
	PHOPHOLETSO YA TEKANYETSOKABO			DIPOELO TSE DI RUNNWENG					
Dikete tsa di R									
Madi a a amogetsweng mo seatleng go tswa go bannaleseabe	258 992	291 699	270 757	272 561	263 954	264 239	262 310	261 938	260 346
Madi a rente a a amogetsweng	582	0	1 225	2 192	2 252	2 410	2 579	2 759	2 759
Diphetiso tse di amogetsweng	35 928	36 477	33 152	34 641	35 790	37 189	39 211	40 779	41 187
Morokotso	2 512	5 553	7 378	5 779	5 880	5 640	5 520	5 400	5 400
Dituelo tse di lekanyeditsweng tsa Motšhine wa go duela	219 970	249 669	229 002	225 249	220 032	219 000	215 000	213 000	211 000
Letseno le lengwe				4 700					
Madi a a duelwang bannaleseabe	228 051	268 028	268 959	272 241	263 220	253 463	246 639	245 806	244 103
Dituelo tsa ga jaana	228 051	268 028	268 959	272 241	263 220	253 463	246 639	245 806	244 103
Phimolakeledi ya badiri	37 852	39 566	49 143	54 055	57 284	59 451	61 704	64 048	66 485
Dithoto le ditirelo	190 199	228 462	219 816	218 186	205 936	194 012	184 935	181 758	177 618
Tiriso ya madi a a seatleng go tswa mo ditirong tsa go dira	30 941	23 671	1 798	320	734	10 776	15 671	16 132	16 243
Tiriso ya madi a a seatleng go tswa mo ditirong tsa go beeletsa	-1 016	0	-3 300	-1 550	-600	-650	-700	-750	-800
Tiriso ya madi a a seatleng go tswa mo ditirong tsa go tlamela ka matlole	99	0	0	0	0	0	0	0	0
Koketsego / (phokotsego yotlhe) mo mading le tse di lekanang le madi	30 024	23 671	-1 502	-1 230	134	10 126	14 971	15 382	15 443

3.4 Mananeo a tiriso ya madi

Diporojeke tsa go dirisa madi tsa pakagare di tla lekanyediwa go fetola dikhomphutara jaaka di fitlhelela nako ya tsona ya bofelo ya go dirisiwa.

3.5 Dipholisi tsa di karolelo

NGB ke Setheo sa Setšhaba sa Šejule 3A se se tlhomilweng go ya ka National Gambling Act, 2004. Setlamo se tlamelwa ka matlole go tswa mo dikabong tsa thebolelo go tswa kwa **dtic**. Pholisi ya dikarolelo ga e dire mo NGB.

Karolo D: Ditlhaloso tsa Sesupo sa Setegeniki (TID)

NGB e tlamile sete ya Ditlhaloso tsa Sesupo sa Setegeniki (TID) tse di tsamaelanang le dipoelo tse di supilweng le sesupo sa dipoelo. Maikaelelo a TIDS ke go latedisa

tiro e e tseleditsweng. Ditshupo tse gape di bontsha matshwenyego a tekatekano le boleng jwa madi mo tirisong ya didiriswa.

#	Setlhogho sa sesupo	TID 1
		Ditiro tse di tseleditsweng ka go thapiwa ga setheo sa NCMS
1	Tlhaloso	• Ditšhono tsa ditiro tse di tlhofaditsweng le ditiro tse di tseleditsweng ka go thapa setheo sa NCMS
2	Motswedi wa tshedimosetso	• Setheo sa NCMS
3	Mokgwa wa go bala kgotsa go tlhatlhoba	• Go balwa go go bonolo ga batho ba ba thapilweng ke setheo sa NCMS mo ngwageng mongwe le mongwe. Bonnye ditiro di le 30 di bonwe ka ngwaga.
4	Dikakanyo	• Go nna teng ga tshedimosetso e e dirang, e e nepagetseng le e e feletseng e e neetsweng NGB ka maikaelelo a go tlhokomela, go sekaseka le go bega • Tiro e e tseleditsweng ya setheo sa NCMS
5	Go tlaola bajaboswa (fa go tlhokega)	• N/A
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	• N/A
7	Tiragatso e e elediwang	• E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletseng
8	Maikarabelo a sesupo	• Motlhankedimogolo wa tsa Thekenoloji

#	Setlhogho sa sesupo	TID 2
		Ditšhono tsa ditiro ka mananeo a go ithuta tiro le go dira o ntse o ithuta
1	Tlhaloso	• Ditšhono tsa tiro tse di tlhofaditsweng tse di tlamilweng ka mananeo a go ithuta tiro le mananeo a go dira o ntse o ithuta a a tsentsweng tirisong ke NGB
2	Motswedi wa tshedimosetso	• Thulaganyo ya PSETA le ya go thapa
3	Mokgwa wa go bala kgotsa go tlhatlhoba	• Go balwa go go bonolo ga batho ba ba thapilweng jaaka baithuti ba ba ithutang tiro le/kgotsa baithuti-mo-tirong mo ngwageng mongwe le mongwe. • Bonnye ditšhono tsa ditiro di le pedi (2) ka ngwaga.
4	Dikakanyo	• Go nna teng ga matlole a go thapa baithutitiro le go nna teng ga lekala la matlole a go ithuta o ntse o dira. • Tlhabololo ya lenaneo la go ithuta tiro le la go ithuta o ntse o dira
5	Go tlaola bajaboswa (fa go tlhokega)	• N/A
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	• N/A
7	Tiragatso e e elediwang	• E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletseng
8	Maikarabelo a sesupo	• Mogakolodimogolo wa Togamaano

#		TID 3	
Setlhogo sa sesupo		Go dira letseno mo lekaleng la LPM	
1	Tlhaloso	• Tsamaiso ya tiro ya letseno mo intasetering ya LPM	
2	Motswedi wa tshedimosetso	• NCEMS	
3	Mokgwa wa go bala kgotsa go tlatlhoba	• Palogotlhe ya letseno lotlhe la go betšha la LPM ka ngwaga [go feta ngwaga o le mongwe (1)]. Le kgobokane	
4	Dikakanyo	• Go nna teng ga tshedimosetso e e amogelesegang, e e nepagetseng le e e feletseng e e tsenyeditsweng Metšhine le didiriswa tsa go betšha tse di nang le dilaesense jaaka fa NGB e tlhoka ka maikaelelo a go tlhokomela, sekaseka le go bega	
5	Go kgaoganya bajaboswa (fa go tlhokega)	• N/A	
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	• N/A	
7	Tiragatso e e elediwang	• E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletseng	
8	Maikarabelo a sesupo	• Motlhankedimogolo wa tsa Thekenoloji	

#		TID 4	
Setlhogo sa sesupo		Taolo ya ikobelomelao e e sekasekilweng mo intasetering ya go betšha	
1	Tlhaloso	• Tshekatsheko ya di-PLA ya go ikobela molao wa go betšha, tshekatsheko ya ditlhabololo tsa thekenoloji le dikgakololo tse di nang le taolo ka ga, dipolotiki tsa puso, molao, le diphetogo tse di tlhagisitsweng go ya ka S65 ya NGA mo intasetering ya go betšha	
2	Motswedi wa tshedimosetso	• Dipegelo tsa di-PLA, Molao mo Rephaboleking ya Aforika Borwa, Molaotheo, NGA le Melawanataolo, le molao wa diporofense, direjisetara tsa bosetšhaba, Dipegelo tsa diteko, SABS, LPM le beng ba dilaesense	
3	Mokgwa wa go bala kgotsa go tlatlhoba	• Dipegelo tse tlhano (5) tsa dingwaga tse tlhano tsa MTDP tsa paka ya go bega: ➤ Pegelo e le nnwe (1) ka ngwaga	
4	Dikakanyo	• Tirisanommogo ya di-PLA. • Phitlhelelo ya tshedimosetso ya di-PLA • Phitlhelelo ya dikhopi tsa dilaesense, di-LOC, dipegelo tsa diteko le dikwalo tse dingwe tse di maleba • Tlhaloso e e nepagetseng ya molao • Go nna teng ga dinewa le tshedimosetso e e nepagetseng go itsise kgakololo	
5	Go tlhaola bajaboswa (fa go tlhokega)	• N/A	
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	• N/A	
7	Tiragatso e e elediwang	• E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletseng	
8	Maikarabelo a sesupo	• Motlhankedimogolo wa tsa Thekenoloji	

TID 5		
#	Setlhogo sa sesupo	Nako e e fokoditsweng ya go fetsa dipatlisiso ka ditiro tsa go betšha tse di seng ka fa molaong
1	Tlhaloso	Dipoelo tse go belaelwang gore di bonwe go tswa mo go betšheng go go seng ka fa molaong di a batlisisiwa
2	Motswedi wa tshedimosetso	- Setatementsa sa Banka sa NGB se se bontshang madi a a tsenngwang mo akhaontong ya banka ya NGB ya diphenyo tse di seng ka fa molaong. - Diphenyo tse di seng ka fa molaong - Diforomo tsa NGB2 tse di tladitsweng le dikwalo tse di laetsweng
3	Mokgwa wa go bala kgotsa go thatlhoba	- Nako ya go fetsa dipatlisiso mo pakeng ya dingwaga di le 5 tsa pegelo ya MTDP. ➤ Ngwaga 1: Malatsi a le Masome a Mabedi le Botlhano (25) ➤ Ngwaga 2: Malatsi a le Masome a Mabedi le Boraro (23) ➤ Ngwaga 3: Malatsi a le Masome a Mabedi (20) ➤ Ngwaga 4: Malatsi a le Lesomerobedi (18) ➤ Ngwaga 5: Malatsi a le Lesometlhano (15)
4	Dikakanyo	- Go nna teng ga tshedimosetso e e amogeleseng, e e nepagetseng le e e feletseng - Tirisanommogo go tswa mo ditheong tsa go romela madi
5	Go kgaoganya bajaboswa (fa go tlhokega)	N/A
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	N/A
7	Tiragatso e e elediwang	E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletsweng
8	Maikarabelo a sesupo	Motlhankedimogolo wa Ikobelomelao

TID 6		
#	Setlhogo sa sesupo	Ditsereganyo tsa go lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong
1	Tlhaloso	Dikgato, ditogamaano, le maiteko a a dirilweng ke NGB go supa, go thibela, le go fedisa go betšha go go sa letlelelwang go go dirwang ka kwa ntle ga letlhomiso la semolao
2	Motswedi wa tshedimosetso	- Pegelo ya Tshekatsheko ya Matshosetsi a go Betšha go go seng ka fa molaong go tswa mo Komiting ya Bosetšhaba ya Bannaleseabe ya Ditlapele ya go Lwantsha go Betšha go go Seng Mo Molaong - Dingongorego go tswa mo setšhabeng - Metsotso ya Kopano ya Komiti ya Ditlapele ya Bosetšhaba ya Bannaleseabe ya go Lwantsha go betšha go go seng ka fa molaong (SPCIG)
3	Mokgwa wa go bala kgotsa go thatlhoba	- Ditsereganyo di le masome a robedi (80) tsa tiragatso mo pakeng ya dingwaga di le tlhano (5) tsa MTDP : ➤ Ditsereganyo tsa tiragatso di le lesomethataro (16) ka ngwaga - Go kgobokanya
4	Dikakanyo	- Tirisanommogo ka ditheo tsa tiragatso - Go nna teng ga tshedimosetso e e amogeleseng, e e nepagetseng le e e feletseng
5	Go tlhaola bajaboswa (fa go tlhokega)	N/A
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	N/A

7	Tiragatso e e elediwang	• E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletsweng
8	Maikarabelo a sesupo	• Motlhankedimogolo wa Ikobelomelao

TID 7		
#	Setlhogo sa sesupo	Karolo ya tlhokomelo ya mmaraka le boitshwaro jwa mmaraka jwa makala a le (4) mo intasetering ya go betšha
1	Tlhaloso	• Dipegelo tsa tiro ya lekala la go betšha ka ga šere ya mmaraka le boitshwaro jwa mmaraka mo intasetering ya go betšha
2	Motswedi wa tshedimoseiso	• Tshedimoseiso ya dipalopalo e e rometsweng ke di-PLA jaaka go tlhokega ka kotara le ka ngwaga
3	Mokgwa wa go bala kgotsa go tlathloba	• Diphasalatso di le tlhano (5) mo pakeng ya pegelo ya MTDP ya dingwaga tse tlhano (5) ➤ Phasalatso e le nngwe (1) ka ngwaga
4	Dikakanyo	• Di-PLA di romela tshedimoseiso e e nepagetseng, e e amogelesegang le e e feletseng ka nako jaaka le fa NGB e e tlhokela go dira pego
5	Go tlhaola bajaboswa (fa go tlhokega)	• N/A
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	• N/A
7	Tiragatso e e elediwang	• E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletsweng
8	Maikarabelo a sesupo	• Mogakolodimogolo wa Ditogamaano

TID 8		
#	Setlhogo sa sesupo	Patlisiso e e nang le bosupi e e dirilweng ka kabo e nngwe e e beilweng ya di-LPM mo diporofenseng di le nne
1	Tlhaloso	• Patlisiso ka ga ditlamorago tsa go betšha mo ikonoming le loago, ga mmogo le go ata ga go betšha le dikelo tsa bothata jwa go betšha le dikarolo tsa ditlhogo tse dingwe ka ga dikelo tse dingwe tsa go betšha
2	Motswedi wa tshedimoseiso	• Tshedimoseiso ya patlisiso, dipotsotherisano/ditlhopho tsa batsayakarolo mo dipatlisisong le bannaleseabe le/kgotsa setšhaba
3	Mokgwa wa go bala kgotsa go tlathloba	• Dipegelo di le tlhano (5) tsa dikgakololo tsa dingwaga tse tlhano (5) tsa paka ya go bega: ➤ Pegelo e le nngwe (1) ya kgakololo ka ngwaga
4	Dikakanyo	• Tshedimoseiso ya patlisiso e e kokoantsweng e tla nepagala, amogelesega le go felela.
5	Go tlhaola bajaboswa (fa go tlhokega)	• N/A
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	• N/A
7	Tiragatso e e elediwang	• E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletsweng
8	Maikarabelo a sesupo	• Mogakolodimogolo wa Ditogamaano

TID 9		
#Setlhogo sa sesupo Lenaneo la thuto ka kakaretso la setšhaba le le tsentsweng tirisong ka dikotsi le ditlamorago tsa go betšha mo ikonoming le loago		
1	Tlhaloso	Ditserereganyo tse di ikaeletseng tsa go fitlhelela baagi tse di dirilweng ka go tsenya tirisong lenaneo la thuto ka kakaretso la setšhaba ka ga dikotsi le ditlamorago tsa go betšha mo ikonoming le loago
2	Motswedi wa tshedimosetso	Matsholo a go tsibosa setšhaba, thuto le go betšha ka maikarabelo, thuto ka kakaretso ya setšhaba le ditserereganyo tse di ikaeletseng ka bobegakgang jo bo farologaneng s.k. diphasalatso tsa bobegadikgang, palo ya babogedi ba TV le bareetsi ba diyalemoya
3	Mokgwa wa go bala/go tlhatlhoba	- Palo ya ditserereganyo tsa phitlhelelo ya baagi ya kakaretso tse di dirilweng ka ga dikotsi le ditlamorago tsa ikonomi le loago tsa go betšha- - Makgetlho a le makgolo a mabedi (200) mo dingwageng di le tlhano: ➤ E balelwa go ditserereganyo tsa motheo di le masome a mane (40)
4	Dikakanyo	Bannaleseabe ba ba ikaeletseng ba tla tsaya karolo mo ditserereganyong tse di rulagantseng
5	Go tlhaola bajaboswa (fa go tlhokega)	N/A
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	N/A
7	Tiragatso e e elediwang	Bannaleseabe ba ba nang le kitso e e tseneletseng le go rutwa ka ditserereganyo tse di ikaeletseng
8	Maikarabelo a sesupo	Mogakolodimogolo wa Ditogamaano

# Setlhogo sa sesupo		TID 10
		Palogotlhe ya boleng jo bo ikemiseditseng go reka dithoto le ditirelo tsa selegae
1	Tlhaloso	Ditshenyegelo tse di dirilweng mabapi le NCEMS e e dirang ka botlalo le kokoanyo ya dituediso tsa botlhokomedi mo Rephaboleking ka ntlha ya dithoto le ditirelo tse di dirilweng mo Aforika Borwa
2	Motswedi wa tshedimosetso	- Dikwalo tsa tshegetso le poelano tsa Modirisi wa Thulaganyokgolo ya Bosetšhaba ya go Tlhokomela ka Seileketeroniki - Ditshupamolato - Ditatemente tsa banka
3	Mokgwa wa go bala/go tlhatlhoba	Ditshenyegelo tsa nnete tse di dirilweng tsa dituelo tse di duetsweng setheo sa NCEMS kwa bokhutlong jwa ngwaga wa kgwebo go feta nako e e setseng ya paka ya thulaganyo ya Ditogamaano ya dingwaga tse tlhano. (Tshalelo ya tikologo ya MTDP]
4	Dikakanyo	- Go nna teng ga tshedimosetso e e nepagetseng, e e amogelesegang, le e e feletseng e e tsenyeditsweng di-LPM le didiriswa tse di nang le dilaesense jaaka fa NGB e tlhoka ka maikaelelo a go tlhokomela, go sekaseka le go bega - Go ikaega ka dipegelo tsa diteng tsa selegae ka kotara go tswa mo setheong sa NCEMS.
5	Go tlhaola bajaboswa (fa go tlhokega)	N/A

Boto ya Bosetšhaba ya go Betšha
Lenaane la Ditogamaano la 2025/26-2029/30FY

6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	• N/A
7	Tiragatso e e elediwang	• E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletseng
8	Maikarabelo a sesupo	• Motlhankedimogolo wa tsa Matlole

TID 11		
#	Setlhogo sa sesupo	Palogotlhe ya boleng jo bo dirisitsweng mo thekong ya dithoto le ditirelo mo ditheong tsa bantsho
1	Tlhaloso	• Ditshenyegelo tse di dirilweng malebana le theko ya dithoto le ditirelo mo ditheong tsa bantsho jaaka go tlhalositswe mo Molaong wa B-BBEE
2	Motswedi wa tshedimosetso	• Dikwalo tsa tshegetso le poelano tsa Modirisi wa Thulaganyokgolo ya Bosetšhaba ya go Tlhokomela ka Seileketeroniki • Ditshupamolato • Ditatemente tsa banka
3	Mokgwa wa go bala/go tlhatlhoba	• Ditshenyegelo tsa nnete tse di dirilweng go duela ditheo tsa bantsho kwa bokhutlong jwa ngwaga wa kgwebo mo nakong e e setseng ya paka ya Thulaganyo ya Ditogamaano ya dingwaga di le tlhano (tshalelo ya tikologo ya MTDP).
4	Dikakanyo	• Go nna teng ga tshedimosetso e e nepagetseng, e e amogelesegang, le e e feletseng e e tsenyeditsweng di-LPM le didiriswa tse di nang le dilaesense jaaka le fa NGB e e tlhokela go tlhokomela, go sekaseka le go dira pego • Ditheo di tlamela ka ditifikeiti tse di amogelesegang tse di nepagetseng le tse di feletseng tsa B-BBEE
5	Go tlhaola bajaboswa (fa go tlhokega)	• N/A
6	Phetolo ya phatlha (fa go tlhokega)	• N/A
7	Tiragatso e e elediwang	• E dumalana ka botlalo le tiragatso e e ikaeletseng
8	Maikarabelo a sesupo	• Motlhankedimogolo wa tsa Matlole

